

COP26 – Glasgow Elszalasztott utolsó esély?

Az Egyesült Nemzetek Szövetsége Klíma-
védelmi Konferenciája, a COP26, október 31.
és november 12. között Glasgowban zajlott.
Az összegyűlt állam- és kormányfők, tudósok
és aktivisták arra készültek, hogy megmentik
a Földet. Nem sikerült.

Az angol és olasz védnökség alatt szervezett
Konferenciának már a nyáron megágyazott az
IPCC (az ENSZ Éghajlatváltozási Kormány-
közi Testülete) jelentése, mely egyértelműen
kimondta: a klímaváltozásért az emberiség
felelős. Ezt sokan még ma sem hiszik el vagy
kategorikusan elutasítják, de nem ez a legna-
gyobb probléma. Az igazi baj az, hogy ameny-
nyiben igaz ez a megállapítás – márpedig nagy
valószínűséggel az – akkor hol vannak a fele-
lősök? Az emberiség absztrakt fogalom, nem
lehet felelősségre vonni. Egyébként nem any-
nyira a múltbeli bűnök megbüntetése lenne a
cél, sokkal inkább az, hogy az elkövetők ne
folytathassák tovább a klímabűnözést.

Ki a felelős? Könnyű megvádolni Kínát vagy
Indiát, vagy a többi fejlődő országot, a nagy-
fokú üvegházhatást okozó gáz kibocsátásért,
ha közben jól tudjuk, hogy azokban az orszá-
gokban a valóban nagyon szennyező gyárak
elsősorban a nyugati fogyasztói társadalmak
igényeit kielégíteni, illetve a nemzetközi be-
fedtetők pénztárcáját megtölteni hivatottak.
Az Egyesült Államok – a világ legnagyobb lég-
szennyezője! – Trump „klímatagadása” után,
Biden elnöksége alatt most klímabarátibb lett
a pápánál, de ha ezt a hozzáállást nem sike-
rül rendszerszinten megerősíteni, féltő, hogy
egy újabb, gyökeresen másként gondolkodó
elnök mindent visszacsinál. Mindenképpen
jó hír, hogy az Amerikai Kongresszusban, ha
rendkívül nehezen is, de végül elfogadták a
demokraták nagyarányú újáépítési tervét, a
Build Back Better-t, melynek egyik fő súly-
pontja a környezetvédelem.

Kik a felelősök? Erre a kérdésre a multinaci-
onális vállalatok és a nemzetközi tőke jól be-
vett választát szajkózhatnak, mellyel viszont
csak azt érnék el, hogy az antikapitalista
beállítottság gyanújába keveredünk, anélkül,
hogy a válaszhoz egy árnyalattal is közelebb
kerülnénk. Rossz hír, hogy a „nemzetközi
tőke” és a sokat emlegetett „multik” is csak
absztrakt fogalmak, és mint ilyenek nem le-

hetnek felelősök. A COP26-on számtalanszor
elmondták drámai hangon, hogy ez az utolsó
esély a Föld másfél Celsius-fokosnál nagyobb
arányú, veszélyes felmelegedését, illetve az
ebből következő apokaliptikus forgatóköny-
veket megakadályozni. Nagyon sürgős és fon-
tos lenne a felelősöket megtalálnunk, mivel
másként nem tudunk világunk kedvezőtlen
irányt vett eseményeinek, jelenségeinek fo-
lyásán változtatni.

Ha felelősöket keresünk, kezdjük mindjárt
a COP26 résztvevőivel. De legyünk jóhisze-
műek. Feltételezzük, hogy a COP26 valóban
a Föld jövőjéért aggódó, annak jobbításán
dolgozó jószándékú és nagyon képzett ko-
ponyákat hívta össze. Feltételezzük, hogy
Guterres ENSZ főtitkár valóban őszinte fel-
háborodásának adott hangot, amikor bevezető
beszédében a pulpitusról azt dörögte, hogy az
nem lehet, hogy árnyékszéknek használjuk
a természetet! Feltételezzük, hogy Bidenben
megvan a szándék és az erő, hogy országát
megreformálja és kizöldítse, még akkor is,
ha meglehetősen kicsinyesen Putyin orosz és
Hszi Csin-Ping kínai elnököt közömbösséggel
és érzéketlenséggel vádolta azért, mert nem
jöttek el a világmegmentő eseményre. Felté-
telezzük, hogy Bolsonaro brazil elnök, rablóból
hirtelen pandúrrá, pontosabban a brazil nem-
zet első számú favágójából a nemzet erdőörvé
vedlik, és ér még valamit a kézigyere a COP26
első és egyik legnagyobb ígéretén, miszerint
2030-tól több mint 100 országban, így Brazí-
liában, az Amazonas esőerdőiben is befeje-
zik a nagyarányú erdőirtást. Feltételezzük...

Ezzel szemben a szomorú valóság, hogy
már a mód ahogyan a COP26-ot megszervez-
ték, a legsokatmondóbb szimptomája annak,
hogy mekkora bajban vagyunk. Kiszámították,
hogy a COP26 szén-dioxid „lábnyoma”
pontosan a kétszerese volt a két évvel ezelőtti
Madridban megrendezett COP25-nek. Míg
Madridban „csak” 27.000 vettek részt, addig
Glasgowban már 39.000-en voltak! A részt-
vevők többsége nem gyalogszerrel, vonaton
vagy csónakban jött, mint sok klímaaktivi-
sta – arról a középkorú német férfiről nem is
beszélve, aki egy, a Földet szimbolizáló acél-
gömbben, mókusként lépegetve érkezett –.

Folytatás a 3. oldalon

A vasfüggöny lebontása Hegyeshalomnál, 1989. május 2.

Unbehagen

A nem véletlenül választott cím, ami ta-
lálóan rossz közérzetet jelent, tulajdonké-
pen azokat a társadalom-légtér zavarokat
érzékelte, amelyek egyre inkább kezdenek
elhatalmasodni Ausztriában is. Ennek köny-
nyebb megértéséhez szöveg az alábbi idézet:

„A jelenlegi korona-helyzet riasztó: Ausz-
tria-szerte 440 beteg fekszik az intenzív osz-
tályokon, előrejelzések szerint két héten belül
elérjük az ápolási határt, különösen érinti
ez Felső-Ausztriát és Salzburg tartományt.
Ezeknek a katasztrofális fejleményeknek az
oka a szövetségi kormányban a járvány elleni
küzdelem félszeg és télen politikájában
rejlik. Amennyiben további szigorításokra
kerül sor, azoknak az emberekre és a vál-
latokra nézve minden következményével,
akkor ez a szövetségi kormány hibájának
beismerésével valamint az intézkedések
csődjével érhet fel.” (SPÖ Közlöny, 21-11-16)

Ez a híradás közben túlhaladott, mivel
november 22-vel szigorított szabályok léptek
életbe. Az egészségügyi miniszter bocsánatot
kért a tv-nyilvánosság előtt határozatlansá-
gáért, és az új kancellár is megértést kért,
igaz, az óvintézkedések bevezetéséért. Köz-
ben a Parlament egyhangúlag megszavazta
Sebastian Kurz mentelmi jogának megvoná-
sát, vagyis megindulhat a bírósági eljárás
a több dologban elmarasztalt volt kancellár
ellen.

A 15.000 fölül szökött megbetegedés össze-
rezenntette a kormánykoalíciót és az ellen-
zéket egyaránt. Sebj! Azért országsszerte
zajlanak a megszigorítások elleni tüntetések
az emberi jogok megsértése okán. A külön-
ben nyugodt és kiegyensúlyozott közéletet
Ausztriában is az új módú különböző meg-
nyilvánulásai kavargják fel. Nem csak a jár-
vány miatt, hiszen a környezetszennyezés
kérdése is felszínre tört. Valami globális
rossz hangulat kezdte ki a társadalmat, és
mint általában, ilyenkor nem éppen a ba-
jok igazi okát, sokkal inkább bűnbakokat
szókas keresni.

Kétségtelen, történetek hibák, amiknek
leglátványosabbika az ún. Ibiza-ügy kirob-
bantása volt. Azóta erősen derítgetett a Ki-
vizsgáló Bizottság a parlamentben, anélkül,
hogy sor került volna a botrány okozóinak
felelősségre vonására, ill. történt azért ez
az, különösképpen megszűnt a türközék
házaság, hogy aztán új társként a zöldek
kapcsolódjanak be a kormányzásba.

Mindez amolyan felhőátvonulásként lenne
elkönyvelhető, ha nem ömlesztené a média
napi felbontásban a kölcsönös utálkozásoka-
kat. Aki megélt néhány évtizedet, csodálkoz-
va fogadja a telefon lehallgatásokból közhí-
rére tett illetlenségeket, trágárságokat, hazudo-
zásokat, nem is említve a rágalmaszokat. A
legzavaróbb ebben a rivalda hangulatkeltés,
ami helyel-közzel már a gladiátorok panem
et cetera világára emlékeztet. A jó és rossz
politika közötti megkülönböztetés fokmérője
a médianyilvánosság: ki, hányszor szerepel,
s fellépését milyen szájak kísérik.

Igen, az a néhány évtized, amire nem
ártana emlékezni és emlékeztetni: bezzeg,
akkortájt minden rendes kerékvágásban
haladt, pillanatnyi morgáson kívül napki-
rállyá avatták Bruno Kreiskyt, pedig a pa-
lesztinok pártjára helyezkedett, Menachem
Begin meg varsói zugügyvédnek nyilvání-
totta. Igaz, akkor még, a maiakkal összeha-
sonlítva, nem volt annyira csiszolt a politikai
erkölcs. Avagy? Mert ha jobban odafigyelünk,
az odamondogatásokból, vádaskodásokból
szinte arra lehet következtetni, hogy Ausztria
a szentek országa megvalósítására törekszik,
legalábbis egyes politikuskok és erkölcsvadász
újságírók leleplező akciózása szerint.

Valóban rossz idők szakadtak a nyakunk-
ba, s nem tudunk megbirkózni napi gondja-
inkkal, a nagyokról meg nem árt elterelni
a figyelmet, különben világégen zűrzavar
áldozataivá válunk. Egyik legzavaróbb je-
lenség a helyes szemmérték hiánya és ezzel
összefüggésben a közvélemény önkényes be-
folyásolása. Ebben élen járnak az ellenzéki
pártok, akik szinte egyetlen feladatukat a
leleplezésben vélik felfedezni. Ez emberi sza-
badságjogokra hivatkozva, feltételezésekre
építve bírósági eljárás nélkül ítéletet monda-
nak „ellenlábasaikról”, akik történetesen a
jelenlegi kormánykoalíciót alkotják. Ameny-
nyire sovány ilyen politikálásban elmerülten
érvelni, legalább annyira kétségbe vonha-
tó, vajon eredményesebb munkát végezne-
nek-e, ha ők vennék kezükbe a kormányzást?
Mindez növeli a fejekben a zűrzavart, s az
idestova áttekinthetetlen hírözönben ember
legyen a talpán, aki ki tudja szűrni a ténye-
ket és helyükre is tudja rakni őket. Ilyen lég-
körben egészen természetes a csalódás, sőt,
kiábrándulás. Tudható bár, hogy kölcsönös
függőség áll fenn a választók és választottak
között, ezért már csak önérdékből is helyt
kellene állniuk azoknak a politikusoknak,
akiket a választók bizalma juttatott ahhoz
a hatalomhoz, aminek a választók érdekeit
kellene felelősen képviselniük. Ugyanakkor
a választóknak is tisztában kell lenniük az-
zal, kiknek szavaznak bizalmat.

Túlpörgetett követelmények, vagy inkább
a kényelmesebb elfordulás készíti a csaló-
dott polgárokat arra az álláspontra, hogy
legfeljebb zsörtölődnek, de tartózkodnak a
szavazásakor, a nyilvános véleménynyilvání-
tást meg inkább a zavart keltő, mindenki és
minden ellen tiltakozó tüntetőkre hagyják?
Nem fontolva meg, hogy a jogok és kötele-
ségek gyakorlása is kétoldalú, azaz a politi-
kusokra és a választókra egyaránt felelősség
hárul mindazért, ami ebben az országban,
de másutt is történik.

Közben – a szeptemberi demokratikus vá-
lasztások kimenetelének köszönhetően – no-
vember 18-án, minden különösebb feltűnés
nélkül hivatalba lépett Grácban a város első
kommunista polgármesterasszonya, akinek
a zöldek mellett a szociáldemokraták is a
szoknyájába kapaszkodnak.

-k-

Robbanásveszély az ütközőövezetben

Ennek a szövegnek Belaruszról és átlagos európai
ésszel kiszámíthatatlan elnökéről, Aljakszandr Lu-
kasenkáról kellene szólni. Vagyis kellett volna – ha
nem növekedne majdnem naponta a robbanásveszély.

Belarusz vulgo Fehéroroszország, az a mai állam,
amely valaha Litvániával és Ukrajnával a Szovjetunió
nyugati „ütközőövezetét” képezte a Balti-tengertől
a Fekete-tengerig. Akár az 1956-os magyar forradalom
leverésére készült, az 1968-as „prágai tavasz”
jegesítésére vagy az 1981-es „Solidarnosc”-mozgalom
elsorvasztására – Moszkva mindig e három szovjet
köztársaság területét használta fel.

Most is ezt teszi, vagyis tenné. Csak közben Litvánia
Lettországgal és Észtországgal a független Baltikumot
képezi, és néhány éves késéssel Ukrajna is túladott
oroszbarát vezetőin. Vlagyimir Putyin Kreml-vezér
annál inkább koncentrálna Lukasenkára, akit nem csak
„legjobb szövetségesemnek” nevez, hanem november
elején bele is szőtt egy közös szövetségi államba. A
belorusz-orosz együttműködés katonai eszközök, köz-
tük repülőgépek, helikopterek és légvédelmi rakéták
kíséretében teljes gazdasági integrációt is előíranyoz.

Nem tudni, Lukasenka orosz sugallatra valószínű-e
megaktuális tervét, mely szerint közel-keleti migrán-
sokat importál és küld a vele barátságtalanul visel-
kedő szomszédok határállomásra. Mindenesetre
Putyinnak „nem sikerült” lebeszélni örült embertelen-
ségéről. November végén már nem csak Lengyelország
és Ukrajna volt azzal elfoglalva, hogy megakadályoz-
zák a hét-nyolc ezer arab migráns határáttörési kísér-
leteit. Miután Belarusz egy szép napon visszaküldött
403 általa az országba hozott „vendéget”, optimista
megfigyelők már arra számítottak, Lukasenka meg
fogja mondani az „árát” ennek a lépésnek. De nem ez
történt: Megígérte, hogy hazaküld ötezer migránst –
ha Németország befogad további kétezret. Egy ilyen

„ajánlatot” még a vele tárgyaló, épp leköszönő Angela
Merkel német kancellár sem tudott elfogadni.

Európa lassan elvesztette a türelmét. Az EU-Bizottság
a „mesterségesen gerjesztett krízissel” kapcso-
latban ugyan a párbeszéd fenntartását szorgalmazta
Minszkkel, de ugyanakkor „a Fehéroroszországban
rekedt migránsok hazaszállításának lehetőségeit kere-
si az ENSZ, valamint Fehéroroszország illetékeseivel”.
Egyelőre nem tudni, találtak-e lehetőséget. Minden-
esetre a kicsit különutas visegrádi csoport nem bízott
Brüsszel lehetőségeiben, ezért Mateusz Morawiecki
lengyel miniszterelnök kezdeményezett egy soron
kívüli V4-csúcstalálkozót cseh, magyar és szlovák
kollégáival, amely Budapesten a szolidaritás jegyében
zajlott le. Orbán Viktor magyar miniszterelnök
szerint javasolják: Brüsszel ne támogasson egyetlen
országot sem, amelynek direkt vagy indirekt köze van
az EU külső határára, így a lengyel határra nehezedő
migrációs nyomáshoz.

Hogy mire volt jó a budapesti találkozó?
A magyarázatot egy magyar politikus már a V4-
csúcstól megadta: „Az illegális migráció kérdésében
Brüsszel ugyanabba az irányba halad, mint korá-
bban”, mondta Menczer Tamás, a Külgazdasági és
Külgazdasági és Külügyminisztérium államtitkára az M1 televíziós
csatornán. Szerinte Brüsszelben továbbra is megha-
tározóak az olyan „bevérdorláspárti” politikusok,
akik nem tekintik problémának a migrációt. „Sőt úgy
gondolják, a migráció jelenti a megoldást Európa ösz-
szes problémájára.”

Menczer Tamásnak játszva sikerült összekapcsolni a
migrációs kérdést egy másik témával: Arra a kérdésre,
hogyan látja Orbán Viktor miniszterelnök Ursula von
der Leyennek, az Európai Bizottság elnökének írt leve-
lét, azt válaszolta az államtitkár, a magyar kormányfő

Folytatás a 3. oldalon

Határok nélkül

Karácsonyra várva

Nem csak Karácsonyra várunk, hanem az élet normalizálódására is.

A két állapot rokon, sem az egészséget, sem az üdvösséget nem tudjuk megadni magunknak. Átérvezve kicsinyiségünket, kiszolgáltatottságunkat, mégsem vagyunk elveszve, nem vagyunk árvak, hiszen megbízható profétái jövődölések birtokában vagyunk, amelyekre figyelhetünk, mint sötétben világító mécsre, amíg föl nem virrad a nappal és a hajnalcsillag föl nem kél szívünkben. (vö. 2 Pt 1,19)

A várakozás alapvetően jó dolog, különösen akkor, ha a várt dolog vagy esemény érdekében nem tudunk mit tenni. „Csak” várni kell...

Akkor várakozunk, ha van megalapozott reményünk, például ígértünk.

Nyilván olykor nehéz, főleg, ha nagyon fontos, amit várunk, ha türelmetlenek vagyunk. De valójában nem kell tenni semmit. Akit a télenység zavar, annak persze elviseheletlen.

Segít viszont elmélyülni, a rajtunk kívül álló dolgokra, személyekre figyelni. Arra, aki megadja, amit mi nem tudunk megadni magunknak. Végso soron egy metafizikai kategória, Istenre és az Ő ígéreteire várunk igazán.

A várakozás arra emlékeztet, hogy mindent kapunk. Amik vagyunk, és amink van, az mind nem a magunk érdeme, teljesítménye. Hogy mindent kapunk. Csak várni és kérni kell. Amit elértünk, és amiben természetesen van „hozzáadott értékünk”, annak a forrása sem a magunk ereje.

Hogy havá, mikor, milyen képességekkel, tehetséggel születünk, nem mi döntjük el. Hogy mit hozunk ki belőle, annak is nagy része nem rajtunk múlik, de abban azért már komoly szerepünk van.

A hívó ember Istent, a személyesen szerető, élő Istent látja mindezek mögött. Illetve nem látja, de feltételezi, s lelki szemei előtt valóságosan megjelenik, jelenvalónak tapasztalja, éli meg.

Hiszen a rend, a szépség magától, illetve véletlenül nem létezhet.

A Szeretetről nem is beszélve, amellyel megérint, megszólít minket.

Egyértelműen, de mégis elutasíthatóan. Az ember meglehet, hogy nem veszi figyelembe, tagadja, harcol ellene, kamaszosan ellenáll egy életen át.

Jézus születése is ilyen volt. Konkrét, kézzel fogható, ugyanakkor lényegét tekintve felfoghatatlan emberi ésszel megérthetetlen esemény.

Mert Mária és József tudták a legjobban, hogy a Gyermek nem tőlük van. Még annyira sem, amennyire a szokásos esetben lenni szokott. Ahogy a szülők rácsodálkoznak az újszülöttre. Tudván szerepüket, és csak sejtve a felfoghatatlant, azt a többletet, ami nem tőlük származik...

Minden gyermek érkezése megváltoztatja környezetét, és egyben a világot. Nem csak a családtagok életét, hanem mindazokét, akik találkoznak vele, akár nap mint nap látják, akár csak egy alkalommal, röviden találkoznak vele. Mosolyt fakaszt, az élet örömet, végül is Isten végtelen jóségát és az emberiségbe vetett bizalmát jelzi.

Emlékszem, amikor egy keresztelő alkalomával láttam, amint a baba édesanyja karjaiban picit meg kúzd az álmosággal, míg lassan, szinte megmondolt óvatossággal, mégis öntudatlanul odahajítja fejecskéjét az életet adó test meleg és puha vállára és édesdeden elalszik... Számomra életre szóló élmény, ami az engem körülvevő emberi szeretetre, de Isten végtelen szeretetére is emlékeztet.

Jézus születése megváltoztatta a világot, az életünket, az én életemet is. Az élet nagy kérdéseit nem intézhetjük el avval, hogy mind apória (gör. aropia, a „ki-útatlan, járhatatlan” szóból): útitalanság, ki-útitalanság valamely probléma feloldásához való eljutás lehetetlensége, szoros értelemben annak belátása, hogy nehéz vagy lehetetlen valamely problémát megoldani.

Valaki mostanában úgy fogalmazott: Hinni Jézusban nem könnyű, de nem hinni benne még nehezebb... Ennek ellenére hívóból agnosztikus lett – tehát ő tudja.

A természetese szerint hívó ember utolsó – remélhetőleg nem teljesen és végleg utolsó

– kiáltása, amikor eljut a felismerésig, hogy elvesztette a hitét, ez: „Elhagylak, Uram. Te ne hagyj el engem”.

Ahogy a néma lélektől megszállt fiú apja mondja – könnyek között - Jézusnak: Hiszek Uram, segíts hitetlenségem... (Mk 9,24)

De mi nem tehetjük utcai inkubátorba az isteni Kisdedet. Nem mondhatjuk, szeretlek, de itt hagylak, nem érdekelsz... Mondhatjuk, de mi sérülünk bele, mi leszünk a vesztesek.

Most született kisgyermek esetében kegyetlenség lenne, Jézus esetében önmagunkkal szemben kegyetlenség. Nem észszerű és nem is felel meg emberi alapérzéseinknek. Egyedül a rövidtávú önzésnek, ami egyúttal nagyon rövidtávú boldogságot jelent.

Mikor nem ismerjük fel, vagy utasítjuk el a közénk érkező, a közöttünk lakozó Urat, a Szeretetet, Aki szeretni jön, azért, hogy közel legyen hozzánk?

Amikor a másikban nem vesszük észre Krisztust. Amikor nemhogy ellenségeinket, de a velünk egyet nem értő testvéreket sem tudjuk, akarjuk megérteni, elfogadni, szeretni. Amikor nem akarjuk, nem merjük vállalni, hogy a rosszat legyőzzük jól.

Amikor kishitűek vagyunk...

Amikor nem akarunk, illetve törekszünk egyek lenni. Amikor azt gondoljuk, hogy Jézus másnak mondta: legyenek tökéletesek, még ha ránk nem vonatkozik, nekünk töl nagy feladat. Amikor nem akarunk töl, olyan intenzíven és odaadóan szeretni, ahogy Jézus szeretett, ahogy azt meghagyta nekünk. Amikor meg se próbáljuk, pedig ő nyilván nem kér lehetlent. És segít is benne.

Rádásul azt sem feledhetjük, amit Édesanyjától Máriától és nevelő apjától, Józseftől tanult szavakkal, a Mennyei Atya üzenetével mond: „amit eggyel a legkisebbek közül tetek, velem tettétek, amit nem tettétek, velem nem tettétek...”

Inkább hiszek a szenteknek, mint egy kitartás és hűség híján csalódtott embernek, még ha negatív tapasztalata valós és tanulószerű, amit eggyel a legkisebbek közül tetek, velem tettétek, amit nem tettétek, velem nem tettétek...”

Inkább hiszek például Szent Ágostonnak, aki így ír:

„A te cselekedeteid miatt van az, hogy távol van tőled az Úr. Szeresd Őt, és majd közeledik hozzád, szeresd Őt, és majd benned lakozik. Az Úr közel van, ne aggódjatok semmi miatt! (Fil 4, 6) Akarod tudni, hogy mennyire veled együtt van, ha szeretsz? Ime: Az Isten a Szeretet (1 Jn 4, 8). (...) A szeretet az a valóság, amivel szeretünk. Mit szeretünk? A ki-mondhatatlan jót, az ajándékozó jót, minden jónak jóságos Teremtőjét szeretjük. Ő ad neked minden örömet, mert tőle kaptad mind-azt, aminek te örülsz. Nem a bűnről beszéltek most, mert egyedül a bűnöd az, ami nem tőle származik. A bűnödöt kivéve mindent, amid csak van, ő adott neked...”

Ha felismertük Isten végtelen szeretetét Jézusban és annak – akár csak ritkán tapasztalható nyomatát, hogy a Szentlelkét által mindenz bennünk belül van, akkor nem mondhatunk rá nemet, nem utasíthatjuk el. Illetve igen, de magunkat fosztjuk meg a napról napra cseperedő, gazdagodó élet csodájától. Avval, ami még 80–90 év után is tud újat mutatni, valami olyat adni, amit eddig nem. „Mert mindig az számítt útnak, amit most fog fel értelmünk.” (Nazianzi Szent Gergely) Sőt éppen azáltal is, hogy mi változunk, mindig valami új szépségét fedezhetjük fel...

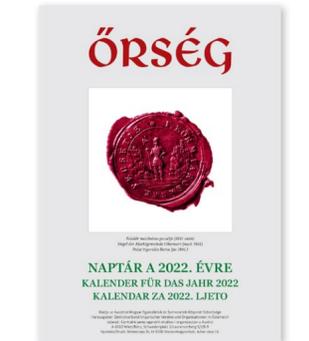
Várakozni, hogy megszülessék nekünk is, és felismerni, hogy mi az, amit tehetünk, amit tennünk kell, hogy növekedjék is bennünk... Az éppen 100 éve született Pilinszky János, írja: „Azóta is egyedül itt, a szeretet csendjében, »sötétjében« tapasztalhatja meg ki-ki közlünk a feltámadás fokozhatatlan intimítását, mivel ez a feltámadás véghetetlenül csendes, s akár a tanítványokra az első hívsvét hajnalán, azóta is szinte észrevétlenül köszönt ránk. Csendesen, mivel isteni, és észrevétlenül, mivel mindennél hatalmasabb.”

A megváltás kezdete, első csodája, a Születés hasonló titok és talán még inkább intím, mint a Feltámadás.

Türeelmes várakozást, örömteli rácsodálkozást és lelkieken való gazdagodást kívánok minden kedves Olvasónak!

VARGA JÁNOS, a Pazmanetum rektora

MEGJELENT A HÁROMNYELVŰ

Megrendelhető: **Zentralverband Ungarischer Vereine und Organisationen in Österreich A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/8–9/1, Tel.: 0043 1/532 60 48; zentralverband@aon.at**

Díjátadó ünnepség Budapesten

A Bethlen Gábor Alapítvány Kuratóriuma Bethlen Gábor-díjat adományozt Deák Ernő és a Bécsi Napló számára, a magyar kultúra ápolása érdekében kifejtett munkásságá, **kiemelkedő nemzetszolgálat**a elismeréseként.

Budapest, 2021. november 13.

Lezsedk Sándor elnök *Házi Balázs* tiltkár

A pesti vármegyeháza dísztermében megrendezett ünnepélyes díjátadásra két nappal Bethlen Gábor születése és halála (1580–1629) évfordulója előtt került sor.

Minden kedves Olvasójának és Támogatójának boldog karácsonyi ünnepeket és szerencsés új esztendőt kíván a Bécsi Napló szerkesztőcséje!

Az erdélyi fejedelem életének színhelyei közül számos ma már a szörványterületekhez tartozik, ahol a különböző magyarság fele él. Ezért nyilvánította a magyar Országgyűlés 2015-ben az emléknapot, november 15-ét Magyar szörvány napjává.

A díjátadón Márton Áron-emlékremben részesült KORZENSZKY RICHARD, bencés szerzetes, volt tihanyi perjel, Teleki Pál-érdemrendet kapott EGYEDI EMESE, HORVÁTH ÁTILKA, az IKON EGYESULET, SZAJKÓ GÁBOR, TERESA WOROWSKA; a Székelyföld jövőjéért ösztöndíjban részesült SZLAVIGY ESZTER és VARGA ANDREA.

Olvasói levél

Békés hangulatban utaztam haza Utrechtbe barátommal, akit tíz évvel a forradalom előtt ismertem meg a passauai menekülttáborban. Nyugalmat az esti híradó zavarta meg. Budapesten is megemlékeztek a szabadságharcról. Több ezren tüntettek, de nem mindenki gondolt az orosz megszállásra, a zsarnokságra, arra, hogy miért hagyta el 1956-ban kétszázezer magyar hazáját. Új ellenségre volt szükségük, félelmet és gyűlöletet kellett szítanunk. A veszeltyt a nyugati szellemben látják, az Európai Unió diktatúrájában. Harca készülnek a szervezett ellen, amelynek Magyarország egyenjogú tagja. Az EU a demokrácia alapelveire épült, és a népek békés együttélését igyekszik megvalósítani. A szabad választást, a személyes- és sajtószabadságot, a bíróságok és a parlament függetlenségét, a korrupció megszüntetését, az emberek egyen-

jogúságát, a szabad kereskedelmet és végül Európa biztonságát. Hatalmas, évszázados feladat. Nem a népek különböző identitásai okozza a konfliktusokat, hanem azok a politikusok, akik megszegik a demokrácia alapelveit. Azok a vezetők, akiket Putyin és Trump inspirál, akik csak csifolyák a bajban lévőket, megkülönböztetnek és a társadalomból kiközösítenek embereket, akik mind jobban önkényesen uralkodnak.

Tünetessé vá a békéért, a toleranciáért és a nyíltságért. Tudás, jólét az emberi szellemtől diktatúrájában. Harca készülnek a szervezett ellen, amelynek Magyarország egyenjogú tagja. Az EU a demokrácia alapelveire épült, és a népek békés együttélését igyekszik megvalósítani. A szabad választást, a személyes- és sajtószabadságot, a bíróságok és a parlament függetlenségét, a korrupció megszüntetését, az emberek egyen-

MUSTÓ SÁNDOR

TÁMOGATÁSI KÉRELEM

Támogatási akciónk 2002. júniusi beindítása óta – ide érve az Őrség naptárunk révén átutalt adományokat is – a Bécsi Napló 2021/3. számában közzétett 121.799,13 euró 2021. november 20-ig az alábbi támogatók által növekedett:

Balog Pál	30,00	Machnik Erzsébet	10,00
Behring Gúnter	30,00	Márton Georgeta/Áron	50,00
Bohuslav Maria	45,00	Máté László	20,00
Cerny Eva	20,00	Mihály István, Mag.	100,00
Comorova Magdalena	20,00	Miletits György	30,00
Csordás Ádám, Dr.	100,00	Molnár Domberger Éva, Dr. med.	30,00
Dénes Mária	20,00	Nagy Antal	100,00
Diemannsberger Edina, Mag.	30,00	Nagy Árpád	20,00
Duris Pál, Mag.	35,00	Neubauer Erzsébet	20,00
Egyed Barna	30,00	Passi Marianna, Mag. Pharm.	50,00
Farsky Andrea	15,00	Pongrácz Vilmos	50,00
Forgó László	100,00	Price Katalin Ilona	50,00
Gergely András	10,00	Prikler Pál, Dipl.-Ing.	50,00
Gössl Irén, Dr.	50,00	Rehak István	20,00
Guzi Rosa	10,00	Remety Miklós	20,00
György Béla	30,00	Sabanas Philipp, Dr.	30,00
Haferl Helga	10,00	Scheidt-Kornis Luca	50,00
Heger Floris, Dr.	30,00	Simó Géza	20,00
Hodor Mária-Magdolna, Dr.	25,00	Szabó Ernő	20,00
József Ágoston	30,00	Szabó Lajos, Dr.	25,00
Juhász Árpád	30,00	Szatkás Mózes-Iván	15,00
Kapcza Emese Anna	20,00	Szantai Enikő	130,45
Kemenesi Ferenc	40,00	Széky István	30,00
Koller Manfred	40,00	Szöllösi Béla	10,00
Kovács Tibor-Sándor	50,00	Tarcsay Éva	50,00
Kövi László	20,00	Telky Béla, Dr. med.	50,00
Krátschmer Katalin	50,00	Tichy Gertrud	50,00
Krause Walter, Dr.	30,00	Vadon Mária, Dr.	50,00
Kulman Sándor Johann	50,00	Vajna Gyula	10,00
Kulmány Ernő	30,00	Vargha Tamás	30,00
Lantos Ferenc, Dipl. VW	40,00	Verecs Dipling Tamás	50,00
Lanzmaier-Ugri Katalin-Mária	20,00	Vorster Mária	20,00
Lauringer Péter, Dr.	50,00	Wurmbbrand-Hartmann Gerlinde, Dr.	15,00
Löschl Emilie	50,00	Zsotér Iris	20,00
Összesen:	2470,45		

A támogatások eddig befolyt teljes összege 124.269,58 euró.

Hálás köszönet mindazoknak, akik támogatásukkal lehetővé teszik a Bécsi Magyar Otthon fenntartását, amely a legkülönbözőbb rendezvények, társas összejövetelek mellett a Bécsi Magyar Iskolának is otthonul szolgál.

Mag. Hollós József elnök

Dr. Seidler Andrea főtitkár

Tánczos Zoltán pénztáros

MESTER ÉS FAMULUS

A magyar demokrácia történetében először áll két magát konzervatívnak minősítő miniszterelnök-jelölt egymással szemben, meghozza nincs is harmadik jelölt, aki például a szocialista, neoliberális vagy más haladó szellemiségnek nyilvánított álláspontot vagy jelszavakat képviselné. Ez a kettős felépítés arról tanúskodik, mennyire elterjedt a magyar társadalomban a „konzervatív” önjellemzés – mindenestre sokkal általánosabb mint a keresztény, a szocialista, a kommunista, a liberális vagy akármi más, persze a nemzetin kívül.

A konzervatív önmeghatározás a mindennapi politikában azonban semmitmondó. Hogy mennyire, azt a világhírű angol konzervatívok mutatták meg. Winston Churchill 1946-ban zürichi beszédében az „Európai Egyesült Államok” tartotta szükségesnek, bár Nagy-Britannia nélkül, „hiszen nekünk megvan a Commonwealthingünk”. Edward Heath 1972-ben mégis bevezette országát az Európai Közösségbe – miután a gyarmatok nagy része elvesztett és a Commonwealthing átalakult. Őt évtizeddel később két konzervatív kormány, Theresa May és Boris Johnson viszont kivezeték az Egyesült Királyságot az Európai Unióból. Ilyen ellentétes döntések születnek konzervatívok oldalán.

Mit várhatnak el, mivel számolhatnak a magyar állampolgárok – nem csak a választók – szerte a világon, ha a két konzervatív jelölt közül bármelyik győz? A találgatást nem könnyíti meg, hogy a két férfitra hasonló jelzők állnak: keresztény, sok gyerekes apák, egyetemet végzett, megalapozott becsapással rendelkező, nagy célokra törő személyiségek. Talán a leglényegesebb különbség közöttük a koruk. Orbán Viktor 1963. május 31-én, Márki-Zay Péter 1972. május 9-én született. Mindkettő 56-ot csak történelemként ismeri, de a rendszerváltást huszonhat illetve tizenhét évesen éltek meg: az egyik már előtte, a másik csak utána járt egyetemre. Ez hozzájárulhatott két eltérő világéppéül: Orbán először szenzációs követelménnyel kellett feltűntet, majd a tárgyaló asztalnál küzdött az új Magyarország megalakulásáról, Márki-Zay később demokratikus rendszerben nőtt fel. Orbán ennek következtében elsősorban a veszélyeket látja, Márki-Zay a lehetőségeket.

Ebben viszont veszély, sőt csapda rejlik, melybe már Orbán is belefutott. A Fidesz a 2010-es diadalút Gyurcsány külföldi lejárataival vezette be. Ezzel azonban lerombolta a hivatalban lévő magyar miniszterelnökről azt a nimbuszt, mely őket Bathányi Lajos, Nagy Imre és Antall József óta körülvette és védte. Ha az egyik magyar kormányfő nem csak politikájában, hanem jellemében

A következő választás leginkább az 1998-as döntésre hasonlít, nem pedig a 2002-esre vagy 2006-osra, tehát arra, amikor egy éppenséggel a polgári körökben Európa-szerte reményeket keltő, de kormánytapasztalatokkal nem rendelkező ellenzéki vezér szállt versenybe egy szintén Európa-szerte elismert (acheni Károly-díjas!), két rendszerben döntő szerepet játszó politikkussal, tapasztalt miniszterelnökkel szemben. Mégis a fiatalabb győzött, a szocialista, a kommunista, a liberális vagy akármi más, persze a nemzetin kívül.

A NATO-ba és az európai egyesülés szerveibe. Végül mindkettő megvalósult – és ezzel határozódott meg három magyar miniszterelnök (Bajnai Gordon kivétel) kálváriája: Medgyessy Péter nem felelt meg Európa történelmi mércéinek, Gyurcsány Ferenc az etikai mércéknek, Orbán pedig a közösségi, az összetartozás, lehet azt is mondani: a főramlati mércének. Azonban így is lehet fogalmazni: egyik sem tudta levetni személyes múltját: Medgyessy a kommunista világban szükséges viszontbiztosítást, Gyurcsány a magyar vadnyugati években felvett kapitalista szokásait, Orbán pedig az örökös magyar ellenálló és különcödő magatartását.

Márki-Zay helyesen méri fel, hogy Orbán Európa-szerte vitatott viselkedése nem csupán egyéni magatartás, hanem magyar virtus, büszkeség. Ezért az ellenétük központjába nem az Európai Unióhoz való hűségét vagy valamiféle Brüsszel-barátságot állít, habár ezek voltak bemutatkozásai körülményei. Magyarországi használatra, a diktatúra, a gyűlölet, a korrupció ellen lázadunk” jelszó az elsőrangú – ezzel kiaknázva a magyarok másik nagy virtusát, a külföldi megszállás elleni küzdelem mellett: a saját uralkodókban észlelt zsarnokság elleni lázadás nagy hagyományát.

Ebben viszont veszély, sőt csapda rejlik, melybe már Orbán is belefutott. A Fidesz a 2010-es diadalút Gyurcsány külföldi lejárataival vezette be. Ezzel azonban lerombolta a hivatalban lévő magyar miniszterelnökről azt a nimbuszt, mely őket Bathányi Lajos, Nagy Imre és Antall József óta körülvette és védte. Ha az egyik magyar kormányfő nem csak politikájában, hanem jellemében

Robbanásveszély az ütközőövezetben

Folytatás az 1. oldalról

egyértelműen fogalmazott: azon tagállamokat, amelyek saját és Európa határait védik, nem szabad támadni. Más szavakkal, de ugyanezt követelte Morawiecki is Brüsszeltől. „Keletről komoly biztonsági fenyegetések érik az Európai Uniót, ezért a legfontosabb ügyekre kell fókuszálni, amelyek közé aligha tartozik az uniói alapszerződés 7-es cikkelye körüli vita”, jelentette ki a lengyel miniszterelnök egy a wpolityce.pl hírportálon megjelent interjúban.

Morawiecki ugyan reméli, hogy Oroszország nem akar háborút, „viszont nyugtalanító képet kapunk, ha összefüggésbe hozzuk az összes, Európát keletről fenyegető válságot, amelynek fonalai mind Moszkvába vezetnek”. Példaként sorolta a belarusz, az ukránját, a moldvai helyzetet, a gázárak emelkedését, az afganisztáni migránsok szállításának „lehetőséges kockázatát”. „Mindennek közelebbről nézve egy a forrás”, mondta Morawiecki. Az orosz–ukrán konfliktussal összefüggésben több állam hírszerzési információira utalva kijelentette: „Ukrajna határainál még a 2014-es ukrán válság során sem gyűlt össze annyi (orosz) katona, mint jelenleg”.

Ezt az amerikai külügyminisztériumtól származó információt az orosz Külső Hírszerző Szolgálat (SZVR) hamisnak minősítette. De Moszkvában összeesküvés is el tudnak képzelni. „Nem zárható ki, hogy provokációs kísérletek történnek majd Ukrajnában az állítólagos orosz inváziós fenyegetés alátámasztására”, jelentette ki Dmitrij Peszkov Kreml-szóvivő. Az USA-ra célozva „mesterséges hisztériakeltést” vizionált. „Olyanon vádolnak bennünket azzal, hogy szokatlan katonai tevékenységet folytatunk a saját területünkön, akik az óceánon túlról áthajtották ide a fegyveres erőket... Ez nem nagyon logikus és nem nagyon tisztességes”, mondta Peszkov. Spekulációba bocsátkozva állította: „Ukrajna valószínűleg újabb kísérletet tesz arra, hogy erőszakkal kezdje megoldani problémáját. Hogy újabb katasztrófát okozzon magának és mindenkiének Európában.”

Ukrajna nem tervezi támadást a Donецk-medencében, hanem „az Oroszország által megkezdett fegy-

támadható, akkor a másik is – rögződött a külföldiekben többé-kevésbé tudat alatt. Ezért lehetett aztán Orbán kezdettől fogva ország-világ színe előtt „vitatott” vagy németül „umstritten”. Ebből Márki-Zaynak tanulnia kell. Ha ő esetleges elődjét, akit a nép ismételtlen demokratikusan választott, diktátornak nevezi, akkor hogyan védekezik, ha valamikor ugyanilyen hangnemban vádolják? Aki nem csak politikálni, egy pártot sikerre vinni akar, hanem elszánt arra, hogy egy nemzet jó és rossz időkben vezessen, annak hosszú távon kell gondolkoznia. Amit Márki-Zay Orbán fia említésével kezdeményezett, azt nem csak mint miniszterelnök, hanem főleg, mint családapa még megsemmisítheti. Hasonlóan nem illik egy országos csúcstisztséghez olyan helyet megtekinteni, mely egyik honfitárs bukásával híresült el. Eddig nem úgy tűnik, hogy Márki-Zay ösztönösen nagyobb és biztosabb politikai tapasztalossággal rendelkezne, mint az általa körvalázott szörny.

Világáért embernek nem esik nehezére megnyerő érvekkel fellépni: miért fontos egy világvizonylatban inkább kis, mint nagy államnak minél több állammal jó, gyümölcsöző viszonyt ápolni. Természetszerűleg emellett több érv szól, mint ellene. A begubózás érveit főleg belföldiek értik meg, a nyitottság érveit pedig a világ. Ezért számolhat Márki-Zay széles külföldi megértéssel és ennek következtében belföldi támogatással, mielőtt a közvélemény valószínűleg tartja közeli sikerét. Attól kezdve ígérhet az Európai Unióhoz való elvi hűségét és a magyar választók felé öntudatos fellépést nem csak Brüsszelben, hanem Brüsszellel szemben is. Az ellenékek megegyezése, hogy a kerítés maradjon, már azt hivatott jelezni, hogy egy kormányváltás nem egyenlő az ellenállásból való váltással valamilyen meghunyászkodás felé. Az Orbán-paradoxon abban állhat, hogy a magyar kormány eddigi ellenállása Márki-Zay sikerét növelheti, ha az ellenkezőt is egyezre adja fel a békülékenységgel jegyében, hanem apró adagolásban és ezzel a lehető legtovább – elismerésért és támogatásban – csikarhat ki mind Brüsszeltől, mind az őt fenntartásokkal fogadó magyaroktól.

A legnagyobb és egyben a legsürgetőbb feladat Márki-Zay számára nem az európai

Autóbusz a fraknói vár alatt, 1930

és amerikai kormányfőkkel való megegyezés és az illiberális demokráciák vezetőitől való eltávolodás, hanem saját párt létrehozása. Párt és frakció nélküli kormányfőként gyorsan elveszne a parlamentáris demokrácia napi küzdelmeiben. Célszerű volna az Európai Néppártban és az Orbán által elhagyott helyet elfoglalni. Ott a KDNPV-jelzőm-szédságot építhetne ki – tovább gyengítve a Fideszt. Esetleges új pártjába felszívhatná az egyik vagy másik meglévő kispártot is, mely a szocialisták és a jobbszélső között lubickol. Hogy Márki-Zay mivel fogja a saját pártjánál esetleg nagyobb DK várható felajánlását kivédeni, hogy részt venne az amúgy is közös miniszterelnök pártjában, arra nem csak Gyurcsány, hanem minden „konzervatív” választó is kíváncsi.

Hogy a Fidesz mivel akarja a Márki-Zay általi fejezettségét kivédeni, az legkésőbb februárra derül ki. Ha sikerében biztos, akkor kitart Orbán mellett, ha nem, megpróbál miniszterelnököt váltani. Sok alkalmas lehetőség nincs soraiban, esetleg Varga Judit mint Márki-Zay európa-politikai ellentéte, vagy Navracscsics Tibor, akinek európai tapasztalata messze felülmúlja Márki-Zayét.

GEORG PAUL HEFTY

COP26 – Glasgow Elszalasztott utolsó esély?

Folytatás az 1. oldalról

de magánrepülőgépeken utaztak. A bolygónkat megmenteni Glasgowban összegyűlt állam- és kormányfők nem csak, hogy mag

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: FETES KATA

De Telegraaf

Angol régészek római mellszobrokat tártak fel

A Londontól 70 kilométerre északnyugatra fekvő Stoke Mandeville egykori középkori templomának helyén egybek mellett két teljes épségben megmaradt kőből faragott római kori mellszobrot találtak.

A régészek különleges felfedezésére a nagysebességű angliai vasútvonal építési munkálatait megelőző földmunkálatok folyamán került sor. A tárgyak segíthetnek megérteni, mi volt a helyszínen a középkori templom építése előtt. A tisztással és a további elemzésekkel szakembereké biztak meg.

A HS2 nagysebességű vonal építése során, amely egy napon összeköti majd Londont és Anglia gazdaságilag kevésbé fejlett északi részét, már korábban megtalálták egy másik templom maradványait is. Ezen kívül rábukkantak tizenegyezer éves kőszerszámokra, több száz vaskori érmére és egyéb műtárgyakra is.

VOICE

A kamcsatkai itelmekek

Az itelmekek az oroszországi Kamcsatka-félsziget renszülött etnikai csoportja. Az itelmen nyelv távoli rokonságban áll a csukcsokkal és a koriákkal, amelyek a chukotko-kamcsatkai nyelvcsaládot alkotják, de mára gyakorlatilag kihalt, az itelmekek túlnyomó többsége orosz anyanyelvű.

A kamcsatkai benszülött népek mint az itelmen, az ainu, a koriák és a csuván, összefoglaló néven a kamcsadatok. Vadász, gyűjtögető és halász törzsek. Mielőtt a 18. századi kőkők hátság megtizedelte őket, több mint ötvenezen éltek a félszigeten.

Tjan Zaotschnaja az orosz Kamcsatka-félszigeten nőtt fel egy őslakos vadászcsaládban. A 70 éves tudós 1980 óta Németországban él és a kamcsatkai kisebbségben elő népcsoportok kutatásával és azok emberijogainak megvédésével foglalkozik.

„Körülbelül tíz éve azt tapasztalom, hogy különösen a kis közösségekben egyre nagyobb erőfeszítéseket tesznek saját nyelvük megőrzésére. Az idősebb generáció tudását, hagyományos életmódját átadják a fiatalabbnakn, emellett együtt dolgoznak tudóskokkal is. Ez erőt és bátorságot ad az óslakosoknak ahhoz, hogy valami újat kezdjenek és továbbfejöljenek.”

A messzi északon számos ásvány található. Például kőolaj, földgáz és kőszén, nikkel és ritka nyersanyagok. A kormány határozottan ösztönzi az erőforrások kitermelését az őslakos jogainak védelme nélkül. Külföldi cégek is befektetnek orosz nyersanyag kitermelés és gyártó cégekbe. Ezért fontos, hogy ezek a vállalatokat részletesen tájékoztassák az őslakosok védelméről.

Más népekhez képest az oroszországi őslakos közösségek számszerűsen kicsik és nagyon szétszórta. Ezért a csoporton belüli kommunikáció ugyancsak nehéz. Ez rendkívül megnehezíti a jogaikért folytatott küzdelmüket.

natura

A bálnák hatása az óceáni ökoszisztémára

A bálnavadászat a XX. században drasztikusan megztedelte a bálnák számát. Egy tanulmány megmutatja, hogy ennek az óceánokra nézve a mai napig milyen váratlan következményei vannak.

A bálnák ökológiai jelentőségét az óceánok számára láthatóan drasztikusan alacsonyok. Egy nemzetközi tanulmány kimutatta, hogy a zsílszövetek lényegesen több táplálékot esznek meg, mint azt korábban feltételezték. Ez hatással van az óceánok táplálékláncára, és tömpíthatja az éghajlatváltozást is – írja tanulmányában Matthew Savoca, a kaliforniai Stanford Egyetem munkatársa. Például a kék bálna, ami több mint 33 méter hosszú és elérheti a 180 tonnát, a valaha létezett legnagyobb állat a Földön. A bálnák szilajjúkkal nagyszámú kis állatot szűrnek ki a tengervízből, különösen a krilleket – a zooplankton részét képező apró rákféléket.

A kutatók régóta tanácsaltanok az úgynevezett krill-paraóxon okán. Az Antarktisz körüli vizekben, a Dél-óceánon bálnavadászk pusztították el messze a legtöbb óriáscecet a 20. század eleje óta, és néhány fajra a kihalás veszélye került. De bár ezek a bálnák többnyire krillel táplálkoznak, zsákmányuk populációja a tengeri emlősök eltűnése után nem növekedett. Eppen ellenkezőleg, a bálnák létszámának csökkenése után valósággal összeomlottak a populációk. Ezel példrhuamosan a tengeri madarak, a ragadozóhalak és más tengeri emlősök populációi is csökkentek.

Ennek legvalószínűbb okát a mostani tanulmányban írták le. Egy kifejlett kék bálna (Balaenoptera musculus) a Csendes-óceán keleti északi részén 16 tonna krillrel fal fel naponta a táplálékoszási szorzonban. Az Atlanti-óceán északi részén élő bálna (Eubalaena glacialis) körülbe-

BÉCSI NAPLÓ

Világszerte 1956-ra emlékeztek a magyarok a forradalom 65. évfordulóján

Megemlékezés Hágában

Október 23-án a Hollandiában élő magyarok is megemlékeztek az 1956-os szabadságharcról; a megemlékezésen mintegy 130-an vettek részt. Jelenleg legalább húszezer magyar tartózkodik Hollandiában.

Miután a fiatal cserkészek kítűzték a Királyi Levéltárban őrzött forradalmi zászlót, Urbán Ákos a Hollandiai Magyar Szövetség elnöke megnyitotta a rendezvényt, majd elénekelték a magyar és a holland himnusz. Illyés Gyula Egy mondat a zsmarnokságról c. verse megrázó érzelmeket ébresztett és emlékeket idézett fel Hoeks-Györky Zsuzsa előadásában.

Fellépett az amszterdami és hágai énekar, Tóth Valentin zongorával, Bálint Gábor és a hágai kvartett énekel.

A református és a katolikus lelkes főhászt mondott. Dr. Kovács András hollandiai nagykövet és dr. Kántor Zoltán, a Nemzetközi Kutatóintézet igazgatója köszöntötte a megjelenteket.

Az ünnepség a Szózáttal végződött. Utána gazdagon terített asztal mellett még sokáig elbeszélgettek a jelenlévők.

Mindez a magyar kormány támogatásával és sok önkéntes munkájával valósult meg. Köszönet érte.

Emlékünepség az emlékezésre!

A Németországgi Magyar Szervezetek Szövetsége (BUOD) 2021-es, videós megemlékezése az október 23-ai eseményekről.

A videóklippekből és fotókból összeállított videófilm – Deli Csanád munkája –, felelevenítette az elmúlt évek megemlékezéseit. Az 50 éves évfordulót kissé részletesebben bemutatva minden németországi magyar egyesületi tagnak lehetőséget adott egy kis visszatekintésre a korábbi évek egyesületi ünnepléséről. A szerkesztés alkalmásában sok 56-ból származó eredeti felvétel is felhasználott, de korábbi hanganyagoknak is bőven adott teret.

Különösen azok számára készült ez a videó akik nem vehettek részt egy nyilvános megemlékezésen a koronavírus-járvány miatt.

A 30 éves Genfi Magyar Egyesület Számos módon támogatja és összefogja a Genfben és Genf környékén élő magyarok és magyar kötődésűek közösségét, a Genfi Magyar Kulturális Központtal karöltve.

A szabadságharc 65. évfordulója alkalmából tartott megemlékezésen dr. Czukor József Magyarország nagykövete innepi beszédében felidézte a történetket és kiemelte az esemény jelentőségét. Dékány András a GME elnöke beszédében az egyesület tagjait emlékeztette a megalakulás óta eltelt tartalmas évekre és az összefogásból származó eredményekre.

Emlékünepség október 23-án Bécsben

Idén október 23-án az 56-os események 65. évfordulójára emlékeztek a Bécs környékiek és a bécsiek a Pazmaneumban. Az 1956-os forradalom és szabadságharc adatai és hősei mellett, a volt esztergomi érsek állt a középpontban. Az emlékünepség a Collegium Pazmaneum és az Ausztriai Magyarok Gazdasági Érdeközössége szervezésében valósult meg.

50 évvel ezelőtt 1971. október 23-án érkezett a Vatikánból eltávozva életének utolsó állomásáéjére a bécsi Pazmaneumba Mindszenty József bíboros-hercegprímás esztergomi érsek.

Az intézmény kápolnájában megtartott szentmisét követően d. Latorcai János, az országgyűlés alelnöke által megfogalmazott ünnepi beszédet, dr Pap Csaba olvasta fel.

Mindszenty bíboros emléktáblájánál elhelyezték a tisztelet és hála koszorúit az ausztriai magyar egyesületek képviselői mellett a Pazmaneum rektora és a Mindszenty Társaság vezetősége is.

Dr. Vörös Géza történész vetítették előadást tartott. *„Mindszenty hercegprímás az állambiztonság célkeresztjében”* címmel.

A holtak igazára hallgass!

– 56-os ünnepély Alsóőrött

Hagyományyá vált Alsóőrött, hogy a Magyar Média- és Információs Központ ad thonthot október 23-a megünneplésének. Az idén volt a 33. felsőörségi megemlékezés, melyet a kezdetektől dr. Radics Jenő-né, Éva néni vezetett, majd lánya, dr. Radics Éva, a Gráci Zeneművészeti Egyetem ny. tanára vitt tovább. Szokás szerint nagy ügybuzgalommal válogatta a verseket, idézeteket, felkészítette a szavakat, és ünnepi beszédet mondott. Az évente új szempontok szerint összeállított műsor most, a 65. évfordulón is új szemszögből világította meg az 1956-os forradalom és szabadságharc előzményeit, fordulatait és következményeit.

Verset mondott Bács Melinda, Binder Gyöngyi, Gúthy László, Gyenge Judit, Jencsik Eleonóra, Kelemen

2021. november–december

László, Szabó Janika és Száva Mária Anna. Mindnyájan nagyon komolyan vették a rájuk bízott feladatot, s figyelmüket 56-ra, valamint versük mondandójára összpontosítva a legjobbak hozták ki magukból.

Az est keretében együttesen tekintették meg a forradalom egyi áldozatáról, a harmadikos képzőművészeti gimnazistáról, Magyar Katalinról szóló filmet.

A torokszorító film végén a közönség hosszú perceket át döbenten hallgatott, mely többet jelentett minden tapsvihárnál. Lelkükben a Himnusz éneklése közben is visszhangzottak a költő szavai, melyeket Magyar Katalin emberi tisztaságáa, gyertyalángjai életére, tragikus sorsára is értelmezhetünk.

Koszorúzás a Dómban, mise a Kálvária templomban

A Gráci Dómban helyezték el koszorúikat az 1956-os események 65. évfordulója alkalmából a Magyar Egyetemisták és Öregdiákok Klubjának tagjai. Az egyesület 1957-ben alakult és azóta folyamatosan vállal szerepet a város és környéke magyarjainak szervezett programokban.

„SZEMBE A LENINI FORRADALOMMAL, Magyarországon nem egy ideológia győzött, hanem egy ideológia halt meg 1956-ban.” (Hanák Tibor)

A Magyar Katolikus Közösség az 56-os áldozatókért bemutatott szentmisével emlékezett a 65 évvel ezelőtti történetre.

„A magyar forradalom emléke él a középkorú és idősebb generáció emlékezetében, keveset tud róla viszont az ifjúság jelentős része”. (Révész László)

Bárhöl él az ember, de megmarad magyarnak!

TORONTO – A helyi rendezvényeket a Torontói Főkonzulátus, a Magyar Vállalkozók Szövetsége és a torontói Magyar Ház szervezte. Az ünnepségeket a torontói városháza előtt és az ontáriói parlamentnél zászlófelvonással kezdték, majd este a nemzeti színekben kivilágított Niagara vízésznél folytakák. Másnap a Budapest parkban a hősi emlékműnél koszorúztak, este pedig galavacsorát rendeztek. A vasárnap ünnepsége a torontói Magyar Ház színpolcán emlékműről állított össze. A Kanadai Magyar Kereskedelmi Kamara és Magyarország Torontói Főkonzulátusa dr. Dancs Ferenc a Külügyasági és Külügyminiszter helyettes államtitkárát látta vendégül. Az ünnepi hétvégén dr. Vass-Salazar Mária nagykövet is részt vett.

MONTREAL – A megemlékezésen részt vevtek a montreali főkonzulátus munkatársai, Pritz Helga főkonzul és Kovács Szabó Tímea konzul, valamint az ottawai nagykövetségről dr. Bodnár Gergely magyarországi községi diplomata, és a helyi magyar szervezet vezetői illetve tagjai. Az ünnepség keretén belül került sor a Trianon 100 alkalmával elűtett Nemzeti Összetartozás Fája emléklapok átadására és a 2021-ben újra meghirdetett Magyar Kenyere – 15 millió búzasepm program beindítására.

OTTAWA – Vass-Salazar Mária nagykövet az 1956-os forradalom 65. évfordulója alkalmából felvonta a magyar zászlót az Ottawai Városháza előtt.

HAMILTON – Az Arany János iskola tanulói és a helyi cserkészek megkoszorúzták a Hamiltonban található magyar hősök emlékművét, majd a Niagara vízésznél együtt emlékeztek a dél ontarioi szervezetekkel. A hétvégén pedig csatlakoztak az „1956/65 emléktúra” felhívásához.

WINDSOR – A megemlékező menet a Függelék Magyar Református Templomtól indult a Mindszentyi Hallhoz. A megemlékezést az udvaron rendezték, majd Bartha Andrea a Magyar Ház elnöke és Ft. Lizik Zoltán püspök mondtak ünnepi beszédet. Este a kivilágított windsori City Hallnál tartották újabb megemlékezést.

SASKATOON – A helyi Magyar Egyesület vezetősége az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseire a járvány miatt a szabadterben és az „1956/65 országos emléktúrához” csatlakozva emlékezett.

EDMONTON – A megemlékezés a helyi egyeztető bizottság szervezte. A szervezet vezetői megkoszorúzták a hősök emlékművét, majd este az 1956-os forradalom emlékére a piros-fehér-zöld színekben pompázó High Level hidat csodálhatták a város lakói.

NANAIMO – A magyar közösség a Magyar Házban emlékezett. A program fénypontjaként Berenyi Csanib mutatta be hamarosan megjelenő könyvét, mely édesapja emlékiről szól, aki majdnem az 1956-os forradalom egyik áldozata lett, de sikerült kimenekülnie Kanadába.

KELOWNA – VANCOUVER – VICTORIA – magyar lakossága az 1956-os forradalom és szabadságharc 65. évfordulója alkalmából tartott megemlékezésen tisztelgett 1956 hősei előtt.

Latin-Amerikai Magyar Országos Szervezetek Szövetsége
A YouTube csatornán keresztül adta közzé azt a rövidfilmet, amely az 1956-os események emlékére készült.

2021. november–december

Modellváltás a magyarországi felsőoktatásban

felsőoktatás legyen újból a világ élvonalához tartozó.

A reformot kiváltó probléma

Sajnos a 40 év kommunista rendszer nem múlt el nyomtalanul a felsőoktatásban sem. Töbörően úgy lehet jellemezni a hazai felsőoktatás közelmúltbeli állapotát: világszínvonalú oktatók, professzorok tömege rendkívül rosszul szervezett intézményi struktúrában, ellentmondásos finanszírozási környezetben. Még tömörebben: a felsőoktatásban dolgozó vezetők számára is úgy tűnt, hogy nem történt meg az igazi tartalmi rendszerváltozás ebben a kiemelten fontos társadalmi alrendszerben. Minden tanulmány, előzetes kutatás azt bizonyította, hogy a közvetlen állami fenntartás szinte lehetetlenné teszi a legtöbb intézmény esetében az elengedhetetlen reformokat. Habár a minőség nem fenntartó függő. Állami környezetben is találni nagyon komoly nemzetközi példát a korszerű működésre. Lásd a finnországi, állami fenntartás mellett is rendkívül magas színvonalú, felsőoktatási rendszert. Egy jó példa a magas színvonalú magánműködésre a francia gazdaság kamara által fenntartott, tehát jogilag magán felsőoktatási rendszer, a Grande Ecole struktúra.

Miben áll a modellváltás?

Előzményként szólni kell a felsőoktatás jelenlegi trendjeiről. Szinte robbanás-szerűen kellett szembeülnön a nyugati felsőoktatás az 1960-as évek végén, különösen a párizsi diáklázadások nyomán azzal, hogy megváltozott a felsőoktatás funkciója. Nem egy társadalmi szinten 5% szuper elit értelmiségképző lévi a korszerű életben, hanem a gazdaság és társadalom állandó változását nyomon követni tudó, szakmai tudással és értelmiségi látásmóddal rendelkező, nagy számú fiatal képzésére alkalmas intézményrendszerre kell váltania. Mindezt úgy, hogy kutatási feladatai sem csökkennek globális szinten. A tudományos terület egyszerre mélyül és szélesedik, egyre jobban igényli a nemzetközi kooperációt. Ebből a parányi utalásból is látszik, hogy kutatás-szervezés, a tudós utánpótlás készében, a szakmai készében, mind módszerben, mind logisztikában folyamatosan meg kell újulnia a nyugati intézményrendszernek ahhoz, hogy a felsőoktatási világpiacban megőrizze tudáselőnyét.

A több mint 800 éves hagyományokból csak azokat szabad megtartani, amelyek nélkül nem biztosítható a kutatás és az oktatás színvonalra. Ezek közül az egyik legfontosabb elem az intézményi autonómia. Az autonómia kérdésében azonban számtalan félreértés is megfogalmazódik, különösen akkor, ha egy ország felsőoktatásában az aktuális kormányzat változásokat generál. Az egyik ilyen legkorábbi változás a híres Vas Lady, Margaret Thatcher által indított brit reform volt még a 20. században. Az akkori változásokat is hatalmas sajtóvita övezte, gyakran az autonómia sérelmét vélmeztve a kormányzat szándék mögött. Az idő egyértelműen az akkori döntéshozók igazolta Angliában, mert mára újból a brit felsőoktatás a világ élvonalába tartozik úgy, hogy az angol felsőoktatási autonómia nem sérült.

Valami hasonló történik most Magyarországon is. A jelenlegi folyamatok több kormányati cikluson át nyúló felkészülés előzte meg, amely jelentős kutatásokkal alapozta meg azokat a kormányprogramokat, amelyek *Fokozatváltása a magyar felsőoktatásban I.* és *2.* címmel fogalmazottak a Magyar Kormány. Ezekben világosak a döntéshozók elvárásai, a magyar

Ferencz Benjamin: Az utolsó nürnbergi ügyész

75 évvel ezelőtt 1946. október 1-én ért véget a nürnbergi per.

Az idén töltötte be 101. évét a Nagyszombat melletti Csolton 1920. május 11-én született Ferencz Berell Benjamin az Amerikai Egyesült Államok hadsergének volt főügyésze, a nürnberg per utolsó életben maradt legfőbb ügyésze, aki anno Ben Ferencz néven lett ismert Amerikában.

Ben Ferencz főügyész, a keleti fronton szolgáló csapatok 22 vezetője ellen emelt vádat a per folyamán. Közülük tizenkét vádlottat kötél általi halálra, hetet leítendő börtönbitüntetésre ítélték, három pedig felmentettek.

Már kisgyermek korától balandos volt az élete. Melyek azok a momentumok, amelyekkel szívesen megosztana a fiatalabb korosztálynal?

Gygy kis faluban születtem egy olyan országban, mely ma már nem létezik. Erdélyben. Akkor a Magyar Királyság része volt. Anyám magyar. En ugyanabban az ágyban születtem, amelyben ő, de nekem az útlevelem már román volt. Kilenc hónaposan mondtam a szüleimnek „menjünk ki”. Apám ezt átértelmezte, és kis családunk kivándorolt Amerikába. New Yorkban, Manhattanben telepedtünk le. Egy olyan környezetben, ahol rengeteg volt a bűnügy. Apám cipész volt, de nem tudta, hogy a tengerentúlon, más gépek készítek a cipőket, csizmákat. Nehezen tudtunk megélni. Hatéves koromban apám beakart iratni a manhattani iskolába, de nem vettek föl, mert kisteremtő voltam és nem tudtam angolul. Végül egy sokadik iskolában felvettek és tanulhattam. Illetve azt tanultam, ami érdekelt. Franciát a mozifilmekből, könnyven ment, mert érdekelt. Az algebrát például nem. jól jött volna,

BÉCSI NAPLÓ

Ruszti gazda pipával és óriási répákkal, 1931

mény az egységes *PIQ* and *Lead Képzési Modell™*-ért kapott. Ilyen egységes oktatás-pedagógiai modellel még Európában is kevés intézmény rendelkezik. Ez a modell többek között lehetővé teszi a céges világgal való hatékonyabb együttműködést, a hallgatók lemorzsolódás drasztikus csökkentését anélkül, hogy az oktatás színvonalát ennélfelül kellene. Ahhoz azonban, hogy egy ilyen modell létrejöjjön és működképesen, intézményi szinten bevezetendő a változat, több mint 10 éves munkára volt szükség. A feladatot csak a magánkeretek közötti lehetett elvégezni, mert ebben a keretrendszerben az intézményi menedzsment nem változik olyan gyakran, mint az állami fenntartású intézményekben.

Összegzés: jelen cikkben megpróbáltam felvillantani a modellváltás okait és a körülötte zajló vitát, melyek politikai elemei a felsőoktatásban dolgozók számára érdektelenek, mert valójában nem befolyásolják mindennapi munkájukat. A folyamat a szakmán belül nagy támogatottsággal zajlik, a Rektori Konferencia tagozatának tagjai a jó gyakorlatok tematikus bemutatásával segítik egymást. Soha nem volt az elmúlt 30 évben olyan barátí, nyílt együttműködés intézmények között, mint a modellváltás folyamatában. A döntéshozók kéri a egyetemek vezetőinek véleményét, több konzultáció volt Stumpf István kormánybizossal, aki a folyamatért felelős. Bizunk abban, hogy az első komoly eredmények már 5 éven belül érzékelhetőek lesznek nemzetközi szinten is.

A szerző a Kodolányi János Egyetem alapítója, 2002-től első számú vezetője, történész, de tudományos munkásságának jelentős része már a korszerű felsőoktatás-menedzsmenthez és felsőoktatás pedagógiához kötődik. Ilyen témában tanított az ELTE doktori iskolájában is. Jelenleg a Magyar Rektori Konferencia magán és modellváltó tagozatának elnöke.

DR. SZABÓ PÉTER OTTÓ

akik ellen vádat emeltem. Ezek valamennyien tömeggyilkosok voltak. Katonai rangjuk és képzettségük szerint rangsoroltam őket. A tisztek közül nyolc SS tábornokot választottam. Többen doktorattussal rendelkeztek, mint például Dr. Rausch, aki 33,371 zsidó kivégzéséért felelt. Igazságot kért a bíraktól. Hogy lehetne igazságot adni? Több mint 30 ezer életet oltott ki, s cserébe csak 1-et tudott adni. Semmi lehetőség sincs a kiegyenlítésre. A vádlottak azért gyilkolták, vagy gyilkoltatták meg a szerencsétlen embereket, mert azok nézetei nem feleltek meg a náci ideológiának. Ezt próbáltam megérteni a bírákkal, és végül sikerült is. Idegeskedtem-e emiatt? Egy kicsit igen. Nem volt más bizonyíték a kezembem csak a tábornok által küldött jelentés. Mikor rákérdeztem, hogy ő írta-e alá az általam bemutatott dokumentumot, azt válaszolta „Igen, de én felsőbb parancsra tettem mindent.” Nem ez volt az egyetlen eset. A bírák is megértették, hogy az itt vádlottak számára nem volt komoly dolga a gyilkolás. 14-et közülük halálra ítélték. Nem sajnáltam őket, de nem is örültem az ítéletnek. A tárgyalóterem ajtaja nyitva volt, a kint levők is hallhatták azt, ami bent történik. Az ítélethirdetésnél bent is, kint is lelegzetlenül csend volt. Csak az én fejem zakatolt. Aznap iszonyú fejfájásom volt. Nem voltam jelen azon az összejövetelen sem, amit a szokásokhoz híven a bíróság tagjaival együtt a tárgyalószobán után tartottunk, s ami ez esetben az én lakásomon volt. Gertrud, a feleségem látta vendégül helyettem a kollektáat.

„Közösznike a rendkívül érdekes beszélgetést! Összinte tisztelettel adóznuk munkásságának és továbbra is jó egészséget kívánunk!”

Késztette és angolból fordította: FETES KATA

Harminc év az osztrák egészségügyben

1988 óta figyelem, követem és harminc évet ledolgoztam az osztrák egészségügyben. A több, mint három évtized alatt sokat változott, alakult a szervezeti, biztosítási, ellátási struktúra.

Ausztria is 1995-ben belépett az Európai Unióba, ezzel a diplomák elfogadása, a nosztrifikációs kötelezettségek, előírások megkönnyítése lehetőbbé tettek az európai, a kelet-európai orvosok, nővérek egyszerűbb ausztriai munkavállalását. 2004-től pedig még könnyebbé vált a kelet-európai egészségügyi dolgozók elhelyezkedése a munkaerőhiánnyal küzdő osztrák, német, angol, stb. egészségügyben.

Amikor a mi generációnk megkapta 1988-ban az európai útlevelet, sokan úgy döntöttek, különböző okokból „feketén” munkába állunk Bécsben. Ugyanis a legális orvosi állás vállalásához akkor még követelmény volt: 1/ osztrák orvosegyetemi diploma, 2/ osztrák állampolgárság, 3/ az ÖAK (osztrák orvosi kamara) tagsága.

Mivel egyikkel sem rendelkezünk, az EÜ. Minisztérium külön engedélyvel az SPÖ vezette kormány tudtával dolgozhattunk a WGKK ambulatóriumaiban. Feltelet volt, hogy 7 év alatt a fenti követelményeket teljesítsük. Miért kellett ez a magyar, lengyel, cseh, stb. orvosok? A legenda szerint, mert nagyon jó képzést kaptunk. A valóság viszont sokkal prózább, mert az osztrák orvosok a kórházakban és a privát rendelőkben kerestek kevesebbet beteg ellátásával és könnyebb munkával a több pénz. Így a területi beteg biztosítók, mint a WGKK is szakorvos hiányban, főleg fogszokros hiányban szenvedtek.

Az említett feltételek 2004-től, a 10 kelet-európai állam unióba való belépésével megszűntek. Azóta, a szabad munkaerő vásárlás miatt sokan elindultak a nyugat-európai országokba munkát vállalni. Ezzel keleten elkezdett súlyos orvos-nővér hiány.

Ausztriában több egészségügyi biztosítás létezik. Az alapbiztosítás, amely a korábban a Bundesland-oknak megfelelően területi, tartományi biztosítók voltak, mint a WGKK, a NÖGKK, a TGKK, stb. összevonásra kerültek 2019-ben és Österreichische Gesundheitskasse néven biztosítják az osztrák és az Ausztriában legalísan élők egészségügyi alapellátását.

Második szinten a „kis kasszák”, mint a BFA, KFA, SVS, stb. egy speciális foglalkoztatott dolgozói réteg és családtagjaink alapbiztosítói.

Ezen biztosítások meglete esetén lehet „kiegészítő privát” (Zusatz) biztosítást is kötni. Lehet egyénileg és családosan, vagy vállalatoknak a náluk dolgozó munkatársak számára. Ilyet kötött az ÖAK (orvosi kamara), az ügyvédi kamara, több bank, stb. a dolgozói részére. Az ÖGK körülírtan ugyan, de 100%-osan téríti – betegség esetén – a biztosítottak Gemeinde Krankenhaus-okban és a szerződött orvosi rendelőkben történő ellátás költségeit.

A kis kasszák viszont önrészt, többnyire 20%-os hozzájárulást számolnak fel, viszont magasabb szintű, azaz szélesebb ellátást tesznek lehetővé.

A privát biztosítások sokféleek, ez megállapodás kérdése a biztosítóval. Minden tervezett kórházi felvételt és ellátást előtt a partner biztosítóval egyeztetni kell. A diagnózis, a műtét, vagy kezelés, a választott orvos és kórház megadása után a biztosító hozzájárulása, tudomásul vétele (Zusage) a garancia arra,

BÉCSI NAPLÓ

A járványok a jövőben gyakoribbak lesznek

hogy kifizeti a költségeket. Kivétel az akut ellátás, mint baleset, agyvérzés, szívinfarktus, stb. Az orvosi ellátás is hierarchikus. Az alapellátó praktischer Arzt, a szakorvos, amennyiben szerződött a biztosító(k) val az költség térítés nélkül látja el a beteget, mivel a biztosítóval számol el.

Minden orvosi tevékenységet az alapbiztosítás nem fedez. Van az u.n. „Kassenfreie Raum”, amit ha a beteg az orvossal egyeztetve igénybe kíván venni, akkor magának kell kifizetni. Többnyire a szakorvosi járóbeteg rendelőkben van a teljesítési határ egyértelműen meghúzva. Ezért, minden telefonos bejelentkezéskor, ill. vizit időpont kérésnél tisztáznki kell, hogy a választott szakorvos szerződött-e az ÖGK-val és elfogadja-e az E-card-ot. Egyre több szakorvos nem szerződik, vagy felmondja a meglevő szerződését az alapbiztosítóval, mivel az betegőmeget vonz, indokolt, vagy indokolatlan rohamot és zűfoltot rendeltel eredményez, ahol nehéz az időigényes, türelmes, minőségis betegellátás. Az elszámolás után maradt netto bevétel (kb. 30%) sem akkora, hogy minden orvos hajlandó legyen szerződni az ÖGK-val.

Tudni kell, hogy egy orvosi rendelő bérlelse, esetleges megvétele és az aranyárbán szemelnt orvosi műszerek beszerzése horrorbilis összeg. Ezért a kezdő orvosok a rendelő megnyitását minimum 5 évre, néha tovább is (akár 20 évre) a banki tartozások törlesztésére keresnek. Az adósság mellett, persze a folyamatos munkával a több pénz. Így a területi beteg biztosítók, mint a WGKK is szakorvos hiányban, főleg fogszokros hiányban szenvedtek.

Azok az orvosok, akiknek kórházi állásuk van, fix fizetéssel és a kórház fizeti a nyugdíjat, betegbiztosítást, csak a kis kassa-val szerződnek. Ők jobban járnak, mivel lukratívabb teljesítmény utáni bérezést kapnak, mint az ÖGK-től. Mind a praktische Arzt-ok, mind a szakorvosok között egyre nő a számuk azoknak, akik szerződés nélkül privát rendelnek. Minél magasabb minősítéssel, beosztással rendelkezik egy orvos, annál nagyobb az esély, hogy nem fogad bíztosított beteget, csak privát betegellátást vállal. Az egyetemi tanárok, professzorok, docensek, a kórházi primárius-ok, gyakran már az oberarzt-ok sem szerződéses az ÖGK-val. A privát ellátás kifizetéséről kapott számlát részben, vagy egészben az év végi adóelcsesámolásnál, mint külön kiadást az egészségre lehet és le is kell az adókivetés előtt vonni. Ezért meg kell a számlát őrízni.

Ausztriai egészségügyi ellátás színvonala, lassan a költségei sem összehasonlíthatóak a magyarországi szolgálattalással. A modern műszerezettség, a szélesebb gyógyszerkinálat, a jól felkészült nemzetközi szintű orvosok, az egészségügyre fordított GDP 10,9%-a együttes eredményezik a hosszabb és egészségesebb szűletéskor várható élettartamot. Egészség csak egy, betegségből viszont sok ezer, ezért javasolt vigyázni a meglévő egészségünkre, kihasználni az ajánlott szűrések széles skáláját, részt venni a megelőzést szolgáló tanácsadásokon.

Prof. Dr. BIRTALAN IVÁN

Édes élet vagy édes halál

Míg Hollandiában és Belgiumban 2002 óta lehetséges az eutanázia (kivánatra ölés), addig Svájcban (2012) valamint Németországban (2020) az úgynevezett „asszisztált öngyilkosság” lett jogilag engedélyezett esekelmény. Ilyen és ehhez hasonló szabadelvű illetve liberális felfogású szabályzatok az öngyilkosság terén a magztiában sokszor öskonzervatívnak titulált Ausztriában sokáig elképzelhetetlennek tűntek. De csak eddig, hiszen a Legfelsőbb Bíróság (Verfassungsgerichtshof) összesen négy kérelem benyújtása végett felülvizsgálta az osztrák büntetőtörvénykönyv 77. és 78-as paragrafusát, vagyis a következő kérdés szándékozta eldönteni: Alkotmányos-e a „kivánatra ölés”, illetve az „asszisztált öngyilkosság” büntetése? Az indítványt benyújtók két súlyosan beteg ember mellett egy egészséges, viszont asszisztált öngyilkosságért már elítélt személy volt, ezenkívül még egy olyan orvos, akit öngyilkossághoz nyújtandó segítségért már több pénaciális is megkeresett.

A döntést, amelyet öríási figyelem kísért kül-és belföldön egyaránt, a Legfelsőbb Bíróság végül 2020. december 11-én mondta ki Bécsben: kivételes esetekben nem büntetőnd az öngyilkosságban való segédkezés (de továbbra is büntetőnd a kivánatra ölés vagyis eutanázia). Továbbá bő egy évet (2021. december 31-ig) adott a kormánynak arra, hogy egy új, immár alkotmánykonform szabályozást találjon, ellenben 2022-től minden szabályzat és kitétel nélkül vált volna lehetségessé az asszisz-

2021. november–december

Beszélgetés dr. Magyarics Zoltán immunológussal

Debrecenből hogyan kerültél Bécsbe?

Általános orvosként végeztem a Debreceni Egyetemen 2007-ben. Az orvosi tanulmányaim alatt elkezdtem egy doktori programot, aminek keretében dendritikus sejtekkel foglalkoztam és egy együttműködési projekt keretében dolgoztam az InterCellel, ami védőoltásokat fejlesztő bécsi biotechnológiai cég, (a mai napig létező, egy későbbi cégfúzió révén Valneva). Az akkori tudományos igazgató meghívott, hogy csatlakozzam az ő tudományos csapatukhoz így 2008-ban beléptem hozzájuk. Jelenleg orvosigazgató vagyok a Bloom Diagnostics-nál. Személyi használatú diagnosztikus eszközöket fejlesztünk és gyártunk. Ennek lehetnek egészen egyszerű részei is, mint például a vitaminok: D-vitamin, C-vitamin, de akár a szervezetben lévő vasszintet és sok más hasonló paramétert meg tudunk nézni. Ez nagyon gyorsan fejlődő terület – bár ennek még az elején jár az egész iparág és a hatósági környezet is viszonylag kidolgozatlan, de ebben egészen biztos nagy tartalék van az elkövetkező évekre. Az iparágban azt látjuk, hogy az egészségügyi költségek elég dinamikusan nőnek a fejlett országokban. A másik trend, hogy szinte mindenütt orvoshiány van. Az orvosi jövőkutatással foglalkozó szakemberek, illetve az egész terület megegyezik abban, hogy a jövőben sokkal több feladatot kell az orvosoktól elvárni. A személyes orvosi kapcsolat hagyományos formában nagy privilegium lesz. Nagyon nő az orvosi tudásállomány, és a szakemberek ezt már nem tudják napi szinten követni.

Az elmúlt másfél-két évet miként láttad? Téged, mint szakembert mik zavartak, bosszantottak?

A karrierem során bő 10 év eltelőtöttem védőoltások és fertőző betegségek ellen használt monoklonális antitestek, mint gyógyszerek preklinikai és klinikai fejlesztésével; illetve klinikai koordinátori és klinika i vizsgálati munkákat végző cégnél is dolgoztam rövid ideig. Ennek kapcsán abban a témában kaptam a legtöbb kérdést, hogy például miért lehet ilyen gyors a fejlesztési folyamat. Visszatérő érv volt, hogy egy gyógyszer kifejlesztése 10 év. A másik kifogás az volt, hogy „túl gyors”, és erre visszakérdeztem, hogy szerintük mennyi idő lenne? Erre azt választották, hogy nem tudják. Nincs kőbe vagy törvénybe ívés, hogy egy új védőoltásnak vagy gyógyszernek a fejlesztése X év. Ez kockázat-hason alapon megy és nagyban befolyásolja, hogy milyen termékről, milyen indikációról van szó, az adott hatóanyagának mekkora a rizikó besorolása.

Teljesen új hatóanyagról beszélünk vagy egy már létező hatóanyagot kell azipozicionálni egy új indikációra? Összegezve: nincs ilyen, hogy X idő egy gyógyszer kifejlesztése, ez mindig egyedi, a konkrét terméktől függ. Ami gyakori félreértés az okot, az a hatóság szerepe. Mindig azt mondják, egy gyógyszergyártók a profitra mennek, ez teljesen igaz, de azt figyelembe kell venni, hogy köztük és a felhasználók között van a hatóság. Ez nagyon fontos fés a rendszerben.

Amit megfigyelttem nagyon sok embernél, hogy az átlagfelhasználók nem tudnak mit kezdeni a statisztikai számításokkal, vagy megfontolásokkal. Ha azt mondom, hogy egy mellékhatás gyakorisága egy per százezer, akkor az emberek ezt nem tudják hely-élen kezelni vagy elhelyezni, hogy ez sok, vagy ke-

vés. Ezt az AstraZeneca oltása és a trombózis-rizikó kapcsán láttuk, hogy teljesen elszabadultak az érzelmek. Nagyon kevés nyomát láttam annak, hogy az embereknek elmagyarázná bárki, hogyan kell értelmezni a statisztikai valószínűséget. Az új védőoltás fejlesztési technológiái lényegesen gyorsabbak, mint a korábbiak. Fejlesztőket nagyon érdekes volt, hogy mennyire kiszámítható pályán mozog ez az iparág. Amikor 2020 nyarán megkérdeztek, hogy mikor lesz védőoltás, hallotta az ember a politikusokat, hogy őszre lesz. Pedig ha ismertem a fejlesztési- és a gyártás technológiai folyamatot, már akkor látszott, hogy valószínűleg 2021 nyarán lesz tömeges oltás a szélesebb közönségnek. (Megj.: ez Nyugat-Európára volt érvényes.) Erre azt mondták, hogy „de mást halni a hírekben”. A válaszom az volt, hogy rendszerben, de a gyártástechnológiai feluttatás (ami scale up-nak hívnak) is jelentős idő. Érdekes volt látni, hogy mekkora ellentmondás feszült sokszor a hivatalos kommunikáció és aközött, amit az iparágban tudunk az időrendről, ami másképp nem történhet. Izgalmas volt látni, hogy mire képes a technológia és mire képes a hatósági keretrendszer. A gyógyszer kifejlesztésének nagy részét a klinikai vizsgálatok és a hatósági interakció adja. Itt több éves fejlesztési folyamat sikerült gyakorlatilag fél évbe, egy évbe összenyomni – és ez nagyon érdekes tapasztalat. Ilyenkor felteszem a kérdést: Ez az információ honnan származik? Végiggondoltam, hogy ennek van-e realitása? Arról van szó, hogy nagyon sok hiteles forrás létezik. Például kiváló honlapja van az amerikai járványügyi hatóságnak (CDC), de akár az európai uniós gyógyszerhatóságot, az EMA-t (https://www.ema.europa.eu/), vagy az európai járványügyi központot, az ECDC-t is meondhatnám (https://www.ecdc.europa.eu/en). Ezek nagyon jó minőségű, kö-zérthető tájékoztatást tesznek közzé.

Immunológusként a jelenlegi információk alapján hogyan látod a következő 5–10 évben a járványok kialakulását és a vakcinafejlesztést?

A fő kérdések, hogy a jelenlegi járvánnyal mit tudunk kezdeni, másrészt a jövőben milyen járványok lehetnek. Azt tudjuk, hogy ezek a járványok egészen biztosan gyakoribbak lesznek regionálisan vagy globálisan. Azt is tudjuk nagyjából, hogy mik azok a potenciális góccok vagy mik azok a potenciális körözokok, amik ugyanigy terjednek majd. Itt nem tudunk előrejelzést tenni, de az embereknek is jelentősége van – egy-egy járvány két nap alatt el tud terjedni a légi közlekedésnek „hála”, ami korábban nem volt. Emiatt szinte biztos több lesz a járványos betegség és azt is lehet tudni, mik lehetnek ezek a gócek. Viszont a SARS-CoV-2 járvány rengeteg járványügyi és védőoltási tapasztalattal is szolgált. Fegyverünk, információnk van, tehát ha korábban akarjuk tartani a jövőben a járványokat, rendelkezünk hozzá megfelelő eszközökkel és tapasztalattal.

Készítette: MÉREG ÁTILKA

2021. november–december

Kormánytag és nemzetbiztonsági kockázat

Marad a román kormány tagja az RMDSZ, az erdélyi magyaroknak azonban mindössze tíz százaléka tekinti hazájának Romániát. Őszi körkép a kormányválság és a koronavírus-járvány sújtotta Romániáról.

Mára minden bizonnyal beiktaltott kormány-nal rendelkezik Románia. A szavazás ugyan lapzártakor zajlott, ám a végeredmény aligha lehetett kétséges, tekintve, hogy a nemrég még ősellenségnek számító liberálisok (PNL) és szociáldemokraták (PSD), valamint a magyar érdekvédelmi szervezet, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) által összehozott koalíció 70 százalékos parlamenti többséget élvez a bukaresti törvényhozó testületben.

Több mint két és fél hónapos román kormányválság ért így véget. A hárompárti kabinet felállításáa zaklatott előlétre tekint vissza. A szeptember végén liberális pártelnökké választott Florin Cițu ügyvivő kormányfő csökönyösen ragaszkodott ahhoz, hogy ő maradhasson a miniszterelnök, személtől azonban nem fogadták el a szocdemek, október elején éppen az ő bizalmatlansági indítványuk nyomán bukott meg a Cițu-kormány a Mensétek Meg Romániát Szövetség (USR) kilépése után. A koalíciós tárgyalások során Cițu saját párt-társait is magára haragította, az utolsó körkört már nem az ő irányításával futották a liberálisok, ám Klaus Iohannis államfő továbbra is támogatja pártelnökké tisztségében. A volt kormányfő megkapta a szenátus elnöki tisztségét.

A koalíciós felek „vetésforgós” kormányzás-ban állapodtak meg: a két nagy párt adja fel-válta a miniszterelnököt. Előbb a liberálisok másfél évre Nicolae Ciuică székelyében, majd 2023. május végétől Marcel Ciolacu, a PSD elnöke veszi át tőle a tisztséget – aki addig is meg-választottak az alsóház elnökének. Az RMDSZ

megőrizte eddigi tisztségeit: Kelemen Hunor elnök kormányfőhelyettes, Cseke Attila fejlesztési, Táncozs Barna környezetvédelemi, Novák Eduárd pedig sportminiszter marad. A 22 fős kabin-etben a PSD kilenc, a PNL nyolc tárcaát irányít.

A liberálisok drágán megfizettek azért, hogy előbb ők adhatják a miniszterelnökséget. Cserében a szociáldemokraták lényeges tárcaát szereztek meg, a pénzügyi, a közlekedési, a védelmi, valamint a kabinet működésében fontos lán-c-

Főhajtás Kárpátalján az aradi vértanúk és az 1956-os hősök emléke előtt

A magyar történelem eseményeiről való meg-emlékezés évről évre összegyűjtí a hazai és kül-honi magyarokat, hogy közös főhajtásokkal tiszteletük tegyék a már letűnt nemzedékek hősei előtt. A hagyományokhoz hoven, Kárpátalján az idén is mellő módon emlékeztek meg az 1848–49-es forradalom és szabadságharc 172 évvel ezeltől Aradon és Pesten kivégzett vértanúiról, valamint a 65 évvel ezeltől 1956-os forradalom hőseiről.

A hagyományoknak megfelelően, az október 6-i központi megemlékezését a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) Nagyszőlősen, az 1849-ben vértanúhalált halt egykori Ugocsa megyei főispán, országbíró, felsőházi elnök, báró Perényi Zsigmond mellszobránál tartotta meg. *„Azért gyűl-tünk össze báró Perényi Zsigmond szobra előtt, hogy emlékezzünk úgy lettint korra, amikor a hős férfiak-ra, akik éleltük adták egy eszméért, az utókörét, értünk. […] Mi itt vagyunk, léteünk, fejet hajtunk, emlékezzünk. Az emlékezés után fejünket felemeljük, a jövőbe tekintünk, mert élni és tenni akarunk, hogy őseink áldozata ne legyen hiábaválto”* – emelte ki köszöntőjében Kudron Zoltán, a KMKSZ Nagyszőlősi Alapszervezetének elnöke.

A magyar és ukrán himnuszok elénekését követően Szilágyi Mátyás beregszászi magyar főkonzul mellett tünnei beszédet, melyben báró Perényi Zsigmond vértanú munkásságát, elvei mellettő következtet kiállását méltatta. Ezt követően Barta József, a KMKSZ alelnöke, a Kárpátaljai Megyei Tanács képviselője is felszólalt, aki a forradalmi eseményekkel párhuzamos vonva köszönteni mondott a magyar népek és a magyar nemzeti kormány-nak az elmúlt években a kárpátaljai magyaroknak nyújtott politikai, gazdasági, kulturális, szociális és karitatív támogatásért. Az alelnök végeztétl pedig arra szólította fel a kárpátaljai magyarokat, hogy a nagy elődök példáját követe küzdjenek emberi és kisebbségi jogaikért, azért, hogy „*anymayvelen tanulhassunk és taníthassunk.*”

Az emlékinnépességet a Nagyszőlősi Perényi Zsigmond Líceum diákjainak irodalmi összeállításá zártá, melyet követően a megjelennek élnekellék a Szózatot , majd elhelyezték koszorúikat és virágai-

szemnek számító kormányfőtiktári (kancelláriavezetői) tisztség is azé a párté lesz, amelyek első körben nem a miniszterelnököt adja. A szerződés szerint másfél év múlva esedékes kormányfőváltással egyidejűleg három minisz-terium – pénzügyi, szállítási, igazságügyi – fel-ügyeletét átruházzák a másik alakulatra.

A tárgyalások finisében a liberálisok elha-lászták volna az RMDSZ-től az egyik legna-gyobb „tőkeerejt”, a mintegy 10 milliárd euró felett rendelkező fejlesztési tárcaát. Amikor ez felmerült, az RMDSZ bejelentette, hogy kilép a további tárgyalásokból, mire a szociáldemokra-ták is jeleztek: csakis hárompárti, vagyis az RMDSZ-t is magában foglaló koalícióban hajlandók szerepet vállalni.

A koalíció tagjai 2021-re 10 százalékos nyug-díjnövelésről állapodtak meg, a minimálbér 250 lejre (520 euró) emelkedik, a kisnyugdí-jasok egyszeri támogatást kapnak a rezsiököl-tések kifizetésére, a garantált minimálnyugd-ij pedig 800-ról 1000 lejre (205 euró) nő. Ezt a szociális csomagot kompromisszumként a szociáldemokraták emelték be a kormányprog-ramba, akik a progresszív adózási rendszer bevezetését is szorgalmazták, de erről nem tudtak megállapodni, így maradt az egységes 10 százalékos adókulcs.

Senki sem jósol hosszú életet a nagykoalíció-nak; általános vélemény szerint meg a 2024-ben esedékes parlamenti választásokig sem bírják ki. Az adott körülmények között azonban az RMDSZ új lavrozottat, azzal a nem is nagyon titkolt céllal, hogy minél több finanszírozá-si forrást irányítson az erdélyi, még inkább a gazdaságilag lemaradt székelyföldi megyékbe.

Az RMDSZ stabil kormánytagsága ellenére azonban a magyarság nem szűnt meg „nem-zetbiztonsági kockázatnak” maradni. Ezt az egyik román titkosszolgálat volt vezetője jelen-tette ki, miután napvilágot látott a Bálványos Intézet által megrendelt kutatás eredménye. Ebből többek között kiderült, hogy az erdélyi magyarok nemzeti identitása több szempont-ból is stabil – ilyen például a magyar nemzet-hez való tartozás érzése, vagy akár a nemzeti büszkeség meghatározói –, Romániát ugyan-akkor alig tíz százaléku tekinti hazájának.

CSINTA SAMU

Lányok, asszonyok 150 lakodalmi kuglófjal, Fertőmegyes, 1950

Szerbia és az energiaválság

Várható-e Szerbiában olyan energiaválság, mint nyugaton? A válasz egyszerű: ezen a télen biztosan nem. S hogy miért vagyok ebben olyan biztos? Azért, mert 2022-ben több választás is tartanak ebben az országban, s a hatalom nem engedheti meg magának, hogy a koronavírus-járvány okozta gazdasági hanyatlást követően most energiaválság sodorja nehéz helyzetbe. A járvány miatt tavaly tavasszal bevezetett korlátozó intézkedések, a globális piaci változások Szerbiában is gazdasági hanyatlást, visszaesést okoztak, ám az Aleksandar Vučić államfő fémjelzete hatalom minden eszközt bevet(et) annak érdekében, hogy belesulykolja az emberekbe: a világ összeomolhat körülöttünk, de az ország nem hagyja cserben állampolgárai-t. Belgrádban többéje, a lakosságot és a gazda-ságot (legalább ideig-óráig) segítő intézkedést hoztak, köztük alanyi jogon járó támogatásokat is kifizettek, a média pedig folyamatosan fej-lesztésekről, beruházásokról számol be.

Október végén azonban drámai fordulat történt: egymás után kétszer is megráglult a kenyér, az egykori szocialista államok jóléti formőréje. Előbb 10, majd újabb 15 százalékos áremelkedés várta a vásárlókat a pékségekben. November első harmadának végére azonban egy varázstűrése visszaállt a nyugalom: az egyszerű fehérr kenyér árt központilag visz-szaszorították, bár minden egyéni kenyér és péksütemény ára maradt a csillagászatinak számító drágítás szintjén – nem melleseleg az élelmiszerboltokban huzamosabb ideje alig észrevehetően, ám a pénztárca számára erbe-tesztelen nőnek az árak, hogy például az épít-őtőipari termékek árának többszörösére emel-kedéséről ne is beszéljünk. Mégis az egyszerű mindennapi betető ára az egyik jóléti formőré.

A másik pedig az áram. Tudjuk jól, ha a villa-mosenergia drágul, minden egyébnek nő az ára. Miközben a világsajtó az európai energia-válságról számol be, annak okait és követke-zményeit tárgyalja, s drámai helyzetre készít fel, készletlehalmozásra buzdít, addig a szerbi államfő rendithetetlen nyugalmammal közli az idén is, akárcsak minden évben: Szerbia áram- és gázellátása stabil és az is marad, a lakosságom nem kell drágításra számítania. A gazdasági fogyasztók számára már nem ilyen fényes a helyzet: számukra többé-kevésbé a töb-bit Oroszországból importálja. Szerbia áram- és gázellátása stabil és az is marad, a lakosságom nem kell drágításra számítania. A gazdasági fogyasztók számára már nem ilyen fényes a helyzet: számukra többé-kevésbé a töb-bit Oroszországból importálja.

Szerbia polgárai ezen a télen mindenesetre nyugodtak lehetnek: áram és gáz lesz elegendő, elfogadható áron, az államvezetés megtalálja a megfelelő megállapodást a pénztárcabarát stabil ellátásra, hiszen jövőre választások lesz-nek. S bár a szerbiaiaktól nem idegen a gyakori urnák éle járulása, 2022 mégis ritkaságzám-ba menősen sürű évnnek számít majd ebből a szempontból: két referendumot tartanak majd az országban (január közepén az alkotmány-módosításról, majd a magyarországi gyermek-védelmi törvény kérdésében a kettős állampolgársággal rendelkező vajdasági magyarok) három különböző időpontban pedig összesen öt választást bonyolítanak le: április elején a polgárok államfőt választanak, e napon lesznek az előrehozott köztársasági parlamenti választások, továbbá új közgyűlést választ a főváros, a vajdasági magyarok számára pedig kiemelt jelentőségű lesz a nemzeti tanács (országos kisebbségi önkormányzati) választás, illetve a magyarországi országgyűlési választás.

FEHÉR MÁRTA

NYUGAT-EURÓPAI ORSZÁGOS MAGYAR SZERVEZETEK SZÖVETSÉGE 20. évfordulós közgyűlése 2021. október 30–31.

ZÁRÓNYILATKOZAT

A Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége (NYEOMSZSZ) 2021. október 30-31-én tartotta fennállásának 20. évfordulóján az éves közgyűlést. Idén hibrid módon, személyesen a járványügyi helyzet figyelembevételével Budapesten, valamint online részvevőkkel találkozhattak 18 ország küldöttei és magyarországi meghívottak: Potápi Árpád János nemzetpolitikaért felelős államtitkár, Szili Katalin miniszterelnöki megbízott, Pappné Farkas Klára országgyűlési fősztályvezető, Pirityiné Szabó Judit államtitkársági főosztályvezető, valamint Németh Edit megbízott igazgató a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. (BGA) képviselőletben.

Az elnöki, elnökhelyettesi és országos beszámolók egyöntetűen kiemelték, hogy sok helyen kihívást jelent a közösségi és egyesületi működés felelésztsége a járványhelyzet után. A NYEOMSZSZ bizakodik a nagyon eredményes Kőrösi Csoma Sándor és a Petőfi Sándor programok újraindításában.

A NYEOMSZSZ 20 éve sikeresen teljesíti feladatait a nyugat-európai diaszpórában és továbbra bővül: a közgyűlés megszavazta az Ír-szigetek Magyar Szervezeteinek Szövetsége felvételét, ezáltal a tagállamok száma 18-ra emelkedett.

A közgyűlés a tagslétszámok növekedésére való tekintettel egyöntetűen megszavazta a Jelölő Bizottság bővítését negyedik taggal, amely alapszabályzat módosítással is jár.

Jelentős esemény lesz a jövő évi magyar országgyűlési választás; ezért a NYEOMSZSZ hagyományaihoz híven megkeresi a pártokat, hogy fejtsék ki elkezéseiket és terveiket a nyugat-európai magyar diaszpórával kapcsolatban, valamint felkéri a tagszervezet vezetőit a szavazási regisztrációhoz szükséges információ szolgáltatására és tagjait a szavazásra buzdítja.

A közgyűlés elfogadta a NYEOMSZSZ ifjúsági tagozata megalapítására tett javaslatot.

Potápi Árpád János államtitkár hangsúlyozta, hogy az elmúlt 11 év kiemelkedő eredményei tanúsodnak a magyar kormány sikeres nemzetpolitikai stratégiájáról. Ennek része a határon túli magyar szervezetek, így a NYEOMSZSZ működése is.

A közgyűlés Szili Katalin miniszterelnöki megbízottal egyetértésben kiemelten szűkegesnek tartja, hogy a nemzeti kisebbségek kérdése Európában az eddigieknél erőteljesebben kerüljön a közvélemény figyelmébe.

Pappné Farkas Klára országgyűlési fősztályvezető tájékoztatót a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fórumának (KMFK) parlamenti plenáris üléséről, melyen a nyugat-európai országok képviselőletében a NYEOMSZSZ vesz részt. A HUN.IN.EU alapítvány a külhoni magyar közösségek érdekeit megjeleníti és – együttműködéve az érintett magyar közösséggel – érvényesíti az európai szintjén.

A BGA képviselőletben Németh Edit megbízott igazgató tájékoztatóst adott a pályázatokkal kapcsolatos tenivalókról. A NYEOMSZSZ szervezetei megelégedésüket fejezik ki a sikeres együttműködésről.

A NYEOMSZSZ fontosnak tartja az Európa Tanács magyar elnöksége alatt elfogadott Strasbourgi Nyilatkozatot, határozottan kiáll a Minority SafePack és a nemzeti régiók polgári kezdeményezései mellett, továbbá az október 31.-i székely autonómia napja alkalmából támogatja a székefyöldi magyarság autonómia közelmélt.

A NYEOMSZSZ meggyőződéssel osztja a jelenlegi magyar kormány következetes nemzetegyesítő politikáit; külön megköszöni törődését és elkötelezettségét, ugyanakkor bízik a sikeres együttműködés folytatásában.

Budapest, 2021. október 31.

Marosvásárhelytől Budapesten át Bécsig – Nicoleta Oprea zongoraművész, mint könyv- és zeneszerző

Mindíg vannak mesterek és tanítványok, mert másképpen hogyan is folytatódna az elődök útja. A tudás és a tapasztalat átadása biztosítja a folytonosságot; és ez minden területre érvényes. *„Lehet élni zene nélkül is. ... (de, ...) (És) zene nélkül mit érek én”* – Máté Péter) *az ember ne úgy járja végig élete útját, mintha sivatagon menne át, hanem vírógos réteken.* (Kodály Zoltán).

A magyar zenetörténet, kultúra és művészet igen gazdag, nincsen hiány utódokban és tehetséges, kreatív alkotóművészekben. A napokban jelent meg NICOLETA OPREA zongorazénére oktató tankönyve; *Spielerisch Klavier Lernen – Die Klavierschule für Erwachsene: Schnell und einfach vom Anfänger zum Pianisten* címmel. Ajánlás ez a könyv: tanul játszva zongorán zenélni, ösztönzés, ami nemcsak a zene hallgatására, hanem a művelésére is buzdít, amely átvezet a nehézségeken, büfelejtő, örömet s élvezetet nyújt.

Különös találkozásom volt sok évvel ezelőtt Nicoléttal. Utban hazafelé Magyarországra a buszon mellette találtam helyet. Kiderült, hogy éppen bécsit zongoraversenyéről tart egyfelé az utunk. A terveiről mesélt lelkesen, álmokról, céltudatosan és optimistán, bár megjegyezte kicsit izgulós, kevés a közönség előtti fellépési lehetőség. Elnéztem kis kezét és akkor eszembe jutott gyerekkorom zongoragyakorló füzete, a „Kis kezek, nagy mesterek”. Évek szálltak el; a különböző intézmények emlékműsorain val szereplések, a Pázmáneumban tartott emlékeztés Liszt és Chopin koncert, a Központi Szövetségben szervezett zenei esték, Női Komponisták sorozat, adventi és karácsonyi koncertek, tanítványaival való fellépései, lehetőségek, amikor bemutatta tehetségét; mind jelezteik, tervei mentén halad Nicoleta.

A most megjelent műve egészen különleges és egyedülálló. Nem volt „schnell et einfach”, hanem sok-sok éves munka és tapasztalat előzte meg. Hétéves korában elhatározta, hogy zongorista lesz, és a magyar–román állampolgárságú, magyar anyanyelvűként felléő Nicoléta Erdélyből elindulva, a zongorajátzás iránti szeretettel és szenvedélyvel végigkísérte, - a Bécsi Zene- és Előadóművészeti Egyetemen folytatott tanulmányain, a nemzeti és nemzetközi zongoraversenyek részvételén át – immáron koncertművészként, zongoratanár és pedagógusként összegyűjtve tapasztalatait, szerzőként is eredményesen megalkotott egy rendkívül praktikus, segédanyagokkal, hang-

BÉCSI NAPLÓ

2021. november–december

Magyarok vezetnek a nemzetközi úszó hírességek között

A nemzetközi úszó, a műugró és a vízilabdázó hírességek múzeumaként szolgáló csarnokot 1965-ben építették fel Fort Lauderdale, Floridában.(fishof.org)

A létesítményhez egy 50 méteres nemzetközi versenyekre alkalmas uszoda is tartozik.

Magyarország a termálforrások hazája, az úszás, a vízilabda és a vízi sportok beépültek a magyar sportkultúrába. A magyar sportolók világversenyeken és az olimpiákon – a műugrást kivéve – mindenütt jól szerepelnek a vízi sportokban.

Ebben a múzeumban jóléso érzés magyarnak lenni, összesen 45 magyar található a hírességek között: 33 sportoló: 17 pólos, 16 úszó, 12 pedig világsikert elért pólos vagy úszó edzők. Amire a legbüszkébbek lehetünk, hogy egyedül és elsőként a Magyar Férfi Vízilabda Válogatottat beválogatták a Nemzetközi Úszóhírességek Csarnokába.

Az arcképcsarnok minden tagja kb. egynegyzet-méternyi táblót kapott, melyet abc-sorrendben hajto-gathatunk, mintha valami szőnyegoltban lennénk. A táblón fényképek, életrajzok és a legfontosabb eredményeket bemutató újságcikkek vannak.

A vitrinekben is találni magyar érmeket, plaketteket, pld. Komjádi Béláéit, Halassy Olivéréét, Gyarmati Dezsőét vagy Dénes Valériáét. Izgalmas sportese-ményekről készült filmeket is bemutatnak.

Amerikai úszó hírességek összesen 379-en van- nak. A USA lakossága 332 millió, Magyarorszáé 9 millió 700 ezer, az egy főre jutó úszó és pólos játékos és edző hírességekben megelőzzük négyszeresen Amerikát és minden más országot.

A magyar arcképcsarnokból azonban még hiány-zik Hosszú Katinka, ő lenne a 46. magyar kiválasztott úszó, aki a rioi olimpia legsikeresebb egyéni sporto-lója volt három arany- és egy ezüstéremmel. Az Iron ladynek köszönhetően, magyar nők úszásban 2016-ban második helyen végeztek az USA után.

Darnyi Tamást, a legsikeresebb férfi úszónkat már beválogatták, utóljára 2019-ben avattak magyart a hírességek közé dr. Salamon Ferenc személyében aki először pólo játékos, majd 55 éven át nemzetközi vízilabda mérkőzések bírójaként működött.

A nemzetközi magyar vízi siker Hajós Alfréddel kezdődött. A magyar defin, inasok neveztek, az athéni újkori olimpián a 13 C fokos tengeri vízben lett első 1896-ban. Az 1920-as évektől a vízilabda volt az, amely Magyarország egyedülálló erősségét jelképezte. A magyar vízilabda-válogatott 1928-tól 1980-ig egyedülállóan uralta a sportágat, tizenkét egymást követő olimpián állhatott fel a dobogóra. A magyarok ebben a sorozatban hat aranyérmet, három ezüstérmet, három bronzérmet és kétszer egymás utáni bajnoki címet szereztek: 1932-ben és 1936-ban, valamint 1952-ben és 1956-ban. Úgy ala-kult, hogy az aranyéremnél kevesebbet kudarcnak minősítették.

Bika JULIANNA

EUGENIKA

Sokkal tartozik a tudomány és általában az emberiség a Darwin családjának. Míg a jó öreg Charles a fajok eredetével bajlódott, unokatestvére, Francis Galton – legalábbis élete egy szakaszában - egyetlen faj megjavításának lehetőségét vizsgálta.

Ha valaki arra adja a fejét, hogy újságba akar írni róluk, akkor a terjedelmi korlátok miatt feltétlenül szimpatikusabb lesz Francis munkájá, hiszen a formális logikát segítse-gül hívva könnyű belátni, hogy az egy fajjal foglalkozó tudóst kevesebb sorban „fel lehet dolgozni”, mint az összes fajjal foglalkozót. Ráadásul Galton úr kétségtelenül a legizgalmasabb fajt, az embert választotta kutatásai tárgyának. Úgy gondolta, hogy az eugenika („az ember öröklődő tulajdonságait a haladás érdekében javítani igyekvő irányzat”) vagy a szelektív szaporodás eszközeivel növelni lehet az emberi faj értelmi képességeit. Ne tessenek kérelem megijedni, nem azzal kívánok foglal-kozni, hogy mekkora galiba keletkezett ebből 1933-tól Németországban, illetve a szorgalmas németek jóvoltából az egész világon. Máson töröm a fejem.

Először is megvallom mélységes egyetér-tésemet a galtoni alapgondolattal. Nehezen cáfolhatom ugyanis, hogy az emberi fajra na-gyon is ráérne értelmi képességeinek jelentős javítása. Az a furcsa ellentmondás figyelhel-tő meg, hogy miközben az emberiség tudása óriási mértékben megnőtt, az egyes emberek tudása... Jobb erről nem is beszélni. Vigasz-talódnunk azért, hogy a régi mondás, misze-rint „parva sapientia regitur mundus” (keves bölcsesség kormányozza a világot) ma is igaz.

KATONA ANDRÁS

2021. november–december

Újra megélt szabadság

’56 – 65. Aligha csak a számmisztikusok számára kínál(t) összefüggéseket a forradalom és szabadságharc idei évfordulója. Aki azokban a napokban született, mára nyugdíj-s korba lépett. Egyre kevesebben vannak, akik át- és megélték az eseményeket, tanúi és résztvevői voltak, vagy egyszerűen csak együtt lélegeztek a magyar hősökkel – országhatáron és kontinensen innen és túl. Kivégzés, hosszú börtön, emigráció vagy éppen „csak” „nagy börtön” (ahogy Regéczy-Nagy László mondta sokszor a Kádár-rendszer valóságára) és hallgatás jutott sokak osztályrészéül. Aki megélte, annak évtizedekig hallgatnia kellett annak a két hétnek a valóságáról – legfeljebb szűk családi kör számára adhatták át, ha gyomóányoz-hatták tovább az igazságot. A régi-új rend egy egész társadalom számára határozta meg közelebb normaként és az érvényesülés egyetlen lehetőségeként a felejtést. Csurka István a „nagy világos” című, 2006-os önéletrajzi kötetében a következő plasztikus leírást adja a kollektív emlékeztetéses kikényszerített folyamatról: „A történetek egyesek által való újraalkatása, felidézése és újramondása már az ősidőkben is egy-egy közösség egyik legfontosabb létfenntar-tó tevékenysége volt. Valakit körbeültek, aki elbeszélte. Dallal, rigmussal, misztériumok teremtésével, hősöttek elmondásával születtek meg az, ami régen megtörtént. [...] Élő, közös valóság lett a felidézésből, a történet újra-teremtéséből. Azok, akik hallgatták, ezzel az újjáéléddel tartoztak össze. Az 1956-os forradalommal ez a közösségteremtő újraelket-kezés nem történt meg, nem történetelt meg. [...] Legjobban attól féltek, hogy nemzedék-ről nemzedékre eleven élet legyen a meséből.”

Az 1956 és 2021 közötti időszak felezo-pontján 1988–89-et találjuk: azokat az éveket, amikor kifordult sarkaiból Közép-Európa és a magyar világ, és radikálisan megváltozott az ’56-hoz való hivatalos viszonyulás is. „Népfel-kelés” – mondta Pozsgay Imre 1989 januárjá-

Felkelés Nyugat-Magyarországon

1921. Az osztrák fegyveres/katonai beavatkozás korlátai

„Amikor az olvasók ezt a lapot a kezükbe ves-zik, az Ausztriát Magyarországtól elválasztó régi határokr már megszűnnek.” – írta a bécsi *Eim-marsch nach Odenburg* is kudarcba fulladt.

A területátadást meghívó mozgalom nyomán természetesen azonnal tiltakozó, ma-gyarazó és magyarázkozó jegyzékek és levelek sorát kopogták gépbe környező és távolabbi fővárosok hivatalaiban. Bécs tiltakozott, és kö-vetelte a szövetségesek határozott fellépését, illetve felhatalmazást kért a *Bundesheer* be-veletésére. Ezt rajtuk kívül senki nem akarta, mert a hadseregek felhasználása könnyen háborúba sodorhatná volna a feleket. A Sopronban mű-ködő tábornoki bizottságnak semmilyen ka-tonai eszköz nem állt a rendelkezésére, hogy beavatkozzon a de határozata megszületett, és az már augusztus 30-án eljuttott (igaz, te-lefonon) Schober kancellárhoz. Az szerepelt benne, hogy Ausztriának várnia kell a birtok-bavétellel, mert kizárólag a tábornokok vannak abban a helyzetben, hogy a területet tervek szerint átadják. Az antant hatalmakat meg-terlepték az események, de aktív közbélésre nem vállalkoztak. Szeptember 2-án futott be Budapestre a Nagykövetek Tanácsának tilt-akozása, mely követelte a felkelők leszerelését, nem tartalmazott azonban sem határidőt, sem szankciókat, az az nem volt ultimátum-jellegű, amit természetesen nagy megkönnyebbüléssel vettek tudomásul a Sándor palotában. Még az-nap jegyzék érkezett az osztrák és a jugoszláv kormányfő íróasztalára is. Ausztriáit a tárgya-lások folytatására, a szerbeket az átlaluk meg-szólításra tartó baranyai területek teljes kiürí-tésére szólították fel. Az aktagyártás itt még nem ért véget, mert a csehszlovák külügy-mi-niszter úgyszintén jegyzékben sürgített hatá-rozottabb fellépést a Nagyköveteknél. Bánffy Miklós külügyminiszter eközben hosszas vá-lásjegyzékben hárfította el a felelősséget. Az írás leglényegesebb része az volt, hogy a bé-keszerződés katonai rendelkezéseinek eleget téve, a magyar kormány eszköztelenül áll a felkelőkkel szemben, és nem képes megoldani a terület lezárását. Magyarországot – mint írta – kész a békeszerződés előírásainak végrehaj-tására, ám alig burkoltan utalt a „megváltozott körülményekre”, és az Ausztriát és Magyaror-

Seregélyriasztó repülő, Gálos, 2011

1989. október 23-ának tovatűnő emléke-zete mellett érdekes volt megélni 2006. ok-tóber 23-a idei hangulatos megjelen(ít)ését. Az ötvenedik évforduló mezején, szeptember-október során zajló meglehetősen bonyolult és sok szálant fuító eseménysorozatot mozi-és dokumentumfilm, múzeumi fotókiállítás idézte meg, de az Astoriánál bejátszott rövid felvételek, a gumilőtérdő jellegzetes hangjai vagy a „SZABADSÁG” újra felállított betűi szintén a tizenöt évvel ezelőt történetnek emlékeztettek. A magam – a rendszerválta-s éveiben születettek – nemzedéke értelemsze-ven a fordulatról nem írízhet igaz, eleven emlékeket – 2006-ról azonban már annál in-kább. Láttuk, amit láttunk, és hallottuk, amit hallottunk – és sok mindener emlékezünk. A „hazudtunk reggel, éjjel meg este” már-már ’56-os nosztalgijáára, a Kossuth téri békés „Hyde Parkra”, a Szabadság téri tv-székház ostromának megmagyarázhatatlanságára, az

ezutáni napok brutális rendőri „embervadá-szatára”, a feszült októberre és a forradalom évfordulójára, amikor „kizökcent az idő”, és amikor – ahogy Orbán Viktor miniszterel-nök az idei évfordulón fogalmazott – „októ-ber 23-ából november 4-ét csinálták”. Nem feledhetjük azt sem, hogy ma már elkezdte a középiskolát az a generáció, amelynek ta-gjai abban az évben születtek – a maguk új kihívásaival, lehetőségeivel és nehézségeivel.

Végtelenített körforgás – gondolhatjuk. 1956 egyszeri és megismételhetetlen csoda volt – az emlékezet segítségére zajló „újra-élés” intenzitása persze korszakoktól és a je-len kihívásaitól függően állandóan változik. Közös feladat és egyben a nemzeti megma-radás forrása és garanciája, hogy ez a folyto-nosság megmaradjon, és minden generáció tudására újateremtődjön az „akár mi is le-hettünk volna” érzés.

NAGYMIHÁLY ZOLTÁN

A Népszövetség közgyűléséhez fordulni an-nak érdekében, hogy a szervezet szavazolja a békeszerződésben garantált határt Ausztria számára. Ebben a kezére játszott az, amikor a magyar csapatok Alsó-Ausztriában átlétek a régi határt és katonai akciót indítottak az osztrák csendőrség ellen Kirchsclag körül. Általánosságban mégis az a helyzet, hogy az osztrák konszenzusorientáltabban mon-dtak búcsút a birodalmi múltjukra. A kis-államiság és a függő helyzet kezelése nem volt könnyű feladat, de könnyebben megbirkóz-tak vele, mint a magyarok, akik nehezebben fo-gadták el (pontosabban szölvá, elutasították) az új közép-európai rendet. Ami pedig a két-oldalú kapcsolatokat illetet: a bizonytalan és ellentmondásos helyzetből a távoltanos legjá-rhatóbb kivezető út a gazdasági együttműködés irányába haladt. Bécs hosszú ideje rászorult a magyar élelmiszerzállományokra, és Ma-gyarországot is Ausztriában találta meg legfo-ntosabb külkereskedelmi partnerét. A Monar-chia széthullásából eredő válság megoldását szoros – nem csupán e két országra kiterjedő – gazdasági kooperáció jelenthette, amely nem tűrte, hogy Magyarország és Ausztria között átjárhatatlan ütköző zóna keletkezzen. A prag-matikus és konszenzusos külpolitika árát az osztrák külpolitika a soproni kérdés tárgya-lásos kezelésével is megfizette.

TÓTH IMRE

Október 23-án éppen betöltötte 85. élet-évet, november 4-én az Őrség napitárt ké-szítettette elő postázásra, miközben rosszul lett és a mentő kórházba vitte; november 14-én elhalálozott.

Csendes, jó, segítőkész ember volt, hosz-szú éveken át a Bécsi Magyar Orthon min-denre ügyelő gondnokna.

Becsület – tisztesség – szorgalom, ez! tanulta szüleitől és eszerint élte életét.

Andrásfalvy Bertalan 90 éves*

Andrásfalvy (Andráscsik) Bertalan 1931. november 17-én született Sopronban. Széchenyi-díjas néprajz-kutató, egyetemi tanár, politikus. 1990–1994 között országgyűlési képviselő, 1990 és 1993 között művelődési és közoktatási miniszter. A Pécsi Tudományegyetem Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszékének alapítója, nyugalmozásáig tanszékvezetője.

Andrásfalvy Bertalan, a magyar művelődésügy fáradhatatlan apostola. Vele a „nomád nemzedék” magyar hagyományokat, kultúrát rehabilitáló mozgalomban kerültem közelebbi kapcsolatba: 1973-ban az MTA Dunántúli Tudományos Intézete tudományos kutatójaként: *„Az Iparosodás és városiasodás hatása az etnikai viszonyokra Baranya és Tolna megyében”* címmel tartott előadást. Andrásfalvyval ezután egyre szorosabb szálak fűztek bennünket küzdelmes szövetségbe a honi közélet színterein. Ennek egyik utolsó hajtása **„A magyar falu sorskérdései”** – a rendszerváltás előtt és után” című könyvének.

A falu népe, közösségei őrizték, gyarapították a magyar nyelvet, a közbeszédet, akkor, amikor a „hivatatos” nyelv a megye- és országgyűléseken, a templomokban, kastélyokban törvényszéken, a közigazgatásban, az iskolákban, és mindenfajta ügyintézésben a latin, illetve a német volt. A népi kultúra; a népdal, népzene, néptánc, népművészet a faluközösségekben sarjadt, vagy idomult át – alkotó őstehetségek jóvoltából –, a tájháza izlésvilágának jobban megfelelő változatokra, amit rendtartói szokások, hagyományok éltektek tovább. Andrásfalvy Bertalan: Parazsi műveltség és nemzeti összetartás című könyveskijében (BAK 2019, 66 p.) világosan áttekinti, vizsgálja az országlakosok 3–4%-át kitevő „rendi nemzet”, s e nemzethez kirekesztett paraszti többség szerepét hazánk életében. Bemutatja ennek ma is élő torzképt a honi történetírásban, szemléleti maradványait a közéletben, a médiában, politikában; konkrét példákkal igazolja állításait. A falu népének identitásválsága, önpusztí-

BAROS ISTVÁN

**) A díjtaladó ünnepségen elhangzott méltatás rövidített változata.*

Közösntés Jeszenszky Géza 80. születésnapján

Szeretettel, barátsággal és nagyrabecsüléssel köszöntöm Jeszenszky Gézát, a történészf professzort, az Antall-kormány külügyminiszterét, a volt nagykövetet, kedves barátomat 80. születésnapján! Kedves Géza!

Sokszor mondják, hogy a kor nem érdem. A 80. születésnapot ilyen szellemi frissességben és remek fizikai állapotban megélni azért az isteni adománny vagy a szerencsés géneken túl, a Te személyes érdemed is. A sporttal, a sielésselel, a túrázással egyfelől, a fáradhatatlan szellemi alkotómunkával másfelől. Te is hozzájárultál ahhoz, hogy most így együtt ünnepelve köszönhetünk.

A 80. születésnap azonban mégis csupán az alkalmat szolgáltatja, hogy köszönthessünk, és sok mindent megköszönjünk Neked:

Köszönjük az egyetemi tanárként és tudós történészként végzett munkádat. Műveid akadémiai jutalmazta és az, hogy legújabb könyved nemhogy mutathattuk be, önmagukért beszélnek. Amikor tanítványaid szeretete és megbecsülése is.

Köszönjük azt a munkát, amit külügyminiszterként végzeltél. Történelmi pillanatban tettél eleget Antall József és a haza kérésének, és vállaltad a

Ugri Mihálynak Grác városába

Kedves Misi, ki gondolta volna, hogy alig észrevehetően újabb évtized pereg majd le, és most, immár kilencven évgyűrűvel gazdagodott, ékeskedik életed járja. Mivel Te is azok közé tartozol, akiket hosszú élettel áld-vere a sors keze, tanulságos példaként utalhatsz nekünk Kossuth Lajosra vagy Görgei Artúrra, akiknek megadtott a „vezeklés” kegyelme, csak emberi életükben végigjárhatták a kihívások és tragikus megpróbáltatások után a tisztulás útját.

Évtizedek óta ismervé emberségedet, magyarságotad, fennhőzajás nélkül állítható: Te vagy a gráci magyarok lelke. 1957 óta elképzelhetetlenek lettek volna nélküled a közösség összetartását és életben tartását szívszónan célzó fáradozásaid. Mindent megtettél azért, hogy sors társasáidban ébren tartsd az 1956-hoz kapcsolódó emlékezetet, az együttműködésre keltve a hangsúlyt. A diákszövetségtől a Nagy Lajos király cserkészcsapat alapítóság és fenntartásáig mi mindent megtettél azért, hogy fennmaradjon magyar életünk. Aztán mindennek fejébe összegyűjtöted és nagyrészt kéziratba foglaltad a gráci magyarok történetét, ami még kiadásra vár. Feladat, aminek elvégzése Rád hárul. Mindkét haza díjakban fejezte ki elismerését és megbecsülését irántad, tehát nem kell arra gondolnod, milyen mellőzésben volt részed. Gazdag életed mégis arra ínt, hogy sohasem fejezhetők be a nemzedékekre szá-

BÉCSI NAPLÓ

tó menekülése a mútat idéző „elmaradott településkről”, ősei földjéről, nemcsak magyar jelenség, de itt létkérdés.

A falu népe a városokkal szimbiozísban – egymásra építve, önmagát építve – teremt magyar identitást. Jövőnköt veszélyeztetni, ha a nemzetépítés folyamatát a hatalmi politika megbontja.

Az elmúlt két évtizedben, főként a Százak Tanácsában együtt töltött megbeszélések, viták, szereplések során erősödött benne hitem; emberi tartása, tanítása iránti megbecsülésem. Ő ma társaságunk bölseje, közéleti szószólója; **„A Haza Embere”**, aki a Százak Tanácsa kitüntetett elismerését, oklevelet és elsősk között vehette át.

Andrásfalvy Bertalant tudományos pályájára, küldetése a magyar nemzet sorsához köti... A magyarság életfája” című kitűnő írását a nemzeti ellenállás ikonikus kiadványában a Bibó Emlékkönyvben (1980) közölte. Átéktinti benne a Kárpát-medence magyar népcsoportjainak történeti-demográfiai helyzetét, kritikusan értékeli a magyarság csökkenő életerejét, számát, arányát. Bajaink orvoslására, a közérkölcset megújító műveltség és értékrend eljajátítására; az értelmes áldozatvállalásra, több gyermek nevelésére biztatja, bátorítja a szülőket, az ifjúságot.

Ő a tudományművelők azon köréhez tartozik, akit ket nem az akadémiai ranglétrán mért minősítés, hanem értekertermítő kutatási eredmények hasznosítása, megismertetése, közösségük szolgálata motivál. Hogy nem lehetett az MTA tagja, az a hazai tudományos minősítés ís jellemzi, amelynek igazságosbáb, értékelvű megújításáért sokan fáradoztak és fáradoznak. Andrásfalvy Bertalan ma a Magyar Művészeti Akadémia megbecsült tagja. 2021. szeptember 25-én a Bethlen Gábor Alapítvány Bethlen-díjjal tüntette ki a jubilánst.

**) A díjtaladó ünnepségen elhangzott méltatás rövidített változata.*

Nemet mondani Emléksorok Király Károlyról

Hős volt. A hétköznapi hősök ragyogó példája, aki nehéz helyzetben tudott nemet mondani. És ezért a diktatúrában és a rendszerváltozás fergeteges korszakában is bünteték. Mert Nicolae Ceausescu politikájával már akkor nem értett egyet, amikor a diktátor Romániában és külföldön (az 1968-ban a szovjet csapatok mellett nem vett részt a prágai tavasz eltiprásában, mi több, Bukarestben tömegtüntetésen bírálták azt) reformernek számított, a „jó kommunista” jelzőt kapta.

Életútja a fiatal mozgalmárokra jellemzően kezdődött Dicsőszentmártonban, egy nyolcgyermekes munkáscsaládban. Kisgyerekként a családi vendörülés jut osztályrészül, meg a katonának behívott apa keresetét helyettesítendő: a munka. Megtanulta a nincstelenség és a kisebbségi kiszolgáltatottság kemény leckéit. Innen egyenes út vezetett a mozgalomba – Magyar Népi Szövetség, majd a kommunista ifjak. 1956 Moszkva, Komszomol főiskola, 1964-ben bukaresti pártfőiskola. Már országosan ismert politikus, amikor 1970-ben diplomát szerez a bukaresti Közgazdasági Akadémián. Tudásra is szert akart tenni. Mert a látva látni jegyében élt. A mozgalmár és kommunista iskolák végzetje észrevette. Láttá kora nagy igazságtalanságait, s ha ezek nemzeti közösséget sújtottak, nem hallgatott.

Ceausescu 1965-ös hatalomra kerülésével fut meredeken magásra a pályája, 1968-72 között Kovászna/Háromszék megye pártvezetője és a megyei néptanács elnöke. Bukaresti tisztségei révén a romániai magyarok akkoriiban legfontosabb politikai vezetője. Eközben otthon, a megyében 1968 és 1972 között szobrot állíttanak Gyárfás Miklósnak, Gábor Aronnak Kézdivásárhelyen, Csona Sándornak Kovásznán és Csomaköröshön, Benedek Eleknek Kisbaconban. Emlékházakat rendeznek be, lendületet vesz a színház, a kulturális élet.

Bíró Zoltán, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet (Retörki) főigazgatója egy 2016-os konferencián hangsúlyozta, hogy nem Király Károly az egyetlen, de biztosan a nagyon kevesek közül való, akik hatalmas elszántással képesek voltak a fordulatra: Ceausescu köréből kilépvé szembe fordulni a rendszerrel. És nem egyszerűen politikai szembenállás miatt, hanem egy nemzet, a magyarság érdekében teszi ezt.

Talán legutolsó interjúját *a Háromszéknek* adja. A 2020. február 15-én közölt szövegben, pályájára visszatekintve így fogalmaz: *„Az elmúlt közel öt évtized tünynyom-részében ellenszélben éltem és harcoltam. Nagy csalódásbnt éltem meg a rendszerváltás utáni politikai-közéleti próbálkozásaim kudarcait, a sorozatos támadásokat, amelyek kollaboránsként, ellenzékiként, majd kriptokommunistaként bélyegeztek meg. A lelkiismeretem tisztá.*

BOÓD BARNÁ

Becsületes politikus: Dornbach Alajos 1936–2021

Korunk nem a becsületes politikusok kora: Donald Trumptól Putyinig demagóg populisták kerültek rövidbe-hosszabb időre uralomra, vagy uralják még ma is a politikai terepet. Ezért volt kivételes jelenség Magyarországon Dornbach Alajos (Lojzi), aki 85 éves korában, hosszú, fájdalmas betegség után távozott 2021 júniusában.

Dornbach katolikus családban született, ezért Kecs-keméten a piaristáknál végezte középiskoláit. 1956-ban az ELTE jogi karának hallgatójaként részt vett a forradalomban, először mint a forradalmi bizottság tagja, majd később, pár napig mint nemzetőr – emiatt a kádárista restauráció után börtönbüntetést szenvedett. „Priusza” okozta, hogy sokáig ügyvédként nem praktizálhatott, ezt csak 1964-ben kezdte Gyöngyösön, majd folytatta kilenc évvel később Budapesten. Először az ún. Percecsky-ügyben szerzett nevet magának, amikoris pert nyert a „Népszabadság” ellen, nyomtatott helyesbítésre kényszerítve a pártlapot, amelyik megragalmazta a kolni emigrációjában élő művésztörténészt. Emiatt és más ügyek révén Budapestben hamarosan mint a „demokratikus ellenzék” ügyvédjét kezdték Dornbachot emlegetni.

Politikai szerephez igazán csak 1984-ben jutott, amikor Soros György öt kéréte fel magyarországi alapítványának kezelésére. Dornbach szerepe ügyvédként fontos volt a Történelmi Igazságszolgáltatás Bizottságában, majd pár évre rá, az új „ifjúsági” párt, az akkor még liberális Fidesz legalizálásában is. Ő maga az új pártok közül a Szabad Demokratákat választotta, ennek képviselőjeként választották meg 1990-ben a független magyar parlament alelnöké- nek. Négy évig szolgált a demokratikus átalakulás ügyét és 2002-ig maradt képviselő, ekkor lemondott és visszatért ügyvédi irodájához, amelyik egyébként közudomássalug a legskikeresebb ügyintézők közé tartozott. Dornbachnak mindössze egy könyve jelent meg, a Nagy Imre-perről angolul, majd számos évvel később magyarul.

Akik közelebről ismerték Lojzít, tisztelték tárgyilagosságát, józanságát és humorát, baráti társaságban gyakran mesélt anekdotákat, amelyek egyaránt szótak bal- és jobboldali politikusok ostobaságáról és féktelen hatalomvágyáról. Felesége, Zachár Zsófia hosszú éveken át szerkesztette Vajda Miklóssal együtt a New Hungarian Quarterly című, a maga nemében egyedülálló angol nyelvű folyóiratot. Budapesten és Nyugaton egyaránt sokan gyászolják Dornbach Alajost, aki életével igazolta, a hatalom még Magyarországon sem korrumpál mindenkit. G.Gy.

Schöpflin György (1939–2021)

82. életében elhunyt a Budapesten született SCHÖPFLIN György, Schöpflin Aladár kritikus, műfordító unokája és Schöpflin Gyula író fia. 1950 óta élt Nyugaton: Nagy-Britanniában végezte iskoláit. 1957-ben felvették a glasgow-i egyetem jogi karára, ahol 1962-ben szerzett egyetemi diplomát, majd egy évig Bruges-ben, az Európa Főiskolán tanult. 1963-ban a londoni Chatham House nevű nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó kutatóintézet munkatársa, majd 1967 és 1976 között a BBC újságírója lett. Ekkor a Londoni Közgazdasági Egyetem (London School of Economics) a kelet-és közép-európai politikatörténet professzora, majd 1994-ben a Londoni Egyetem Szláv és Kelet-eu-

A tengerpartra kifekszik a tenger – Pilinszky 100

Van olyan, hogy egy verssor eltalál, s évtizedekig ragyog bennünk, és végigkísér életünkön át. Van olyan is, hogy csak érezni akarjuk és érteni nem. Van olyan, hogy valakit csak családi nevén nevezünk, s ez az egészset olvasztja magába. Nevet, történetet, történelmet, emberi és nem emberi világot.

Vagyis van olyan, hogy Bartók, Illyés, Pilinszky.

„A tengerpartra kifekszik a tenger.” Meg: „Alvó szegek a jéghideg homokban.” És aztán forgolódnuk az ágyunkban, és érezzük a végtelen magányt.

Pilinszky János százéves lenne. Az elérhetetlen jeges hegycsúcs, a botránny. A felszabadító, aki a verset a világ tengelyévé varázsolta, s aki rávilágított arra, hogy vannak belső tengerek, s hogy az ember történelme szenvedéstörténet, tettei botránnyosak. S hogy Isten meghívottja szűk börtönébe zárva keresi a létezés értelmét.

A hetvenes években a világra csodálkozó ember felszabadító élménye volt Ő. S hirtelesen megértettük, lehet a csöndet így versbe fogni, hogy az fájjon. Hogy a versbeszédből minden kihulljon, mint a rostán kipergő fölösleg. S megértettük, hogy a vers titok is, és

BÓRÓNDI LAJOS

Szakolczay – Faludy: Közös ünnep

Korábbi kerek évfordulóihoz hasonlóan 18. születésnapot is új kötékekkel ünnepelte Szakolczay Lajos. Közülük *A táj lélekarca* az utóbbi másfél dekáád képzőművészeti írásából válogat, míg a *„Szólíts nyugodtan Gyurkának!”* a kiváló irodalomtörténész és műkritikus Faludy Györggyel kialakult és ápoltt kapcsolatának dokumentumaiból az érkezett leveleket, dedikációkat és külföldi méltatásokat, valamint saját értelmezéseit, elemzéseit adja közre. A lehetőségekhez képest – így, töredékesen is – teljességében megmutatva azt az értékes és érdekes anyagot, amelyből korábban a *Szakolczay leveledlájja* könyv kínálta már ízelőt. A korpusz alapján jól nyomon követhető (amennyire a forma engedi) megismerhető nem csupán a hivatásos olvasó és költő, népi és urbánus, konzervatív és liberális szemléletű, a szovjet gyarmattá tett hazában és a nyugati, szabadabb világban élő, de két remek, nagy formátumú ember példés barátságá. Felmutatva, úzenve: így is tehettek, tehetnének azok, akiket annyi minden elválaszt, ám a legfontosabb, az irodalom, összeköt.

Az első kéznyújtás Szakolczay Lajos részéről történt, aki – szerteágazó érdeklődése számos jelének egyikeként – 1982-ben előbb tájékozdó levelet írt Torontóba, majd *Faludy György látomásá* címmel irodalomtörténeti jelentőségű, az emigráció utáni recepciót megalapozó tanulmányt a Mozgó Világba. Ezzel a bátor tettel nemcsak hazai ellenségeket (köz- tük az örökké megfelelőn igyekvő kurzuskritikusokat), hanem külhoni megbecsülést is szerzett, s elnyerte Faludy törelen, szeretettel figyelmet. *Az Összegyűjtött verset* kötetét egyetlen javított példányának elküldése (benne a postabontó cenzúra megtévesztésére a 499. oldalra jegyzett ajánlással), a további dedikációk, a – szintén közölt – PIM-béli 1992-es nyilvános beszélgetés moderátorává választás és természetesen az 1990-ig Budapestre kézbesített, összesen 34 levél mind ezt igazolják. A számon tartott, jelentősége kritikákat összegző (ezek közül Alan Twigg, Marc Le Fanu, George Mikes és Jacob Paludan recenziói a *Püggelék*ben is helyet kaptak). A 20. küldemény pász- szusában pedig teljes mértékben megérdemelt a dicséret. „Toynbee Anglia egyes számú kritikusa volt, csak úgy mint Dániában Jacob Paludan; Barbara Amiel cikke – gyönyörű nő – valószínűleg ajtóút nyitott nekem Kanadában; Fulford és Adachi a két itteni legjobb irodalmi kritikus – és hasonlóképpen nyilatkozom Szakolczay Lajosról.” (179.)

A levelekből az is láthatóvá válik, hogyan oldódott egyre inkább Faludy kezdeti tartózkodása, miként áradt el mind jobban a címzett személye felé iránuló feltétlen bizalom. Kezdetben még rövidbűb, főként teendőiről, aktuális publikációiról, előadásairól szóló tudósításokat küld, a 4. levélről (1983) azonban már a későbbi roppant vállalás, a *Tast és lélek* versátültetéseit és saját újabb költeményeit is megosztja. A világlíra szubjektív keresztmetszetét adó, mintegy 1400 fordítás

Jégvitorlások a Fertőtön, 1938 előtt

Tokaj-Hegyalja az irodalom tükrében (Kiss Benedek: Tokaji Aszú)

A magyarországi borrégiók között évszázadok óta kitüntetett helyet foglal el Tokaj-Hegyalja, melynek legnevezetesebb bortermő helyei: Tokaj, Tállya, Tarcal, Tolcsva, Szántó, Mád, Zombor, Sárospatak és Sátoraljaiújhegy. Habár a *tokaji* régóta fogalomnak számít, Magyarország fejlett szőlő- és borkultúrája miatt viszonylag lassan vívta ki a legjobbnak járó honi elismerést. Az arany nedű igazi világhírnévét II. Rákóczi Ferenc fejedelem alapozta meg azzal, hogy rendszeresen ajándékozott diplomáciai céllal tokaji bort. A tokaji Rákóczi-birtokon készített aszút nevezte el a Napkírály „a királyok borának, a borok királyának”.

A tokaji bor első világirodalmi említése 1597-ből való, az első magyar költői dicséret pedig Moldovai Mihály 1590 körül írt Énekeiben szerepel. A tokajit, mint a legjobb bort irodalomban a 18. század elején kezdik gyakrabban említeni. A sárospataki-drebeni diák-költők előszeretettel verselték meg a hegyljai bort. Közülük Édes Gergely a mádi borra esküdött, Mátyási József pedig egyenesen azt állította, hogy az Édenkert életfájának termése, „A halhatatlanság nagyhírű itala! Azt tartom, csak édes tokaji bor vala”.

Tokaj kivételes jelentőségű és páratlan kisugárzástú kultúrtáj: egyfelől évszázadok óta a szőlő- és borkultúra fellegvár, másfelől – a minden év augusztusában megrendezett Író-tábor révén – több mint negyven éve a magyar irodalom fővárosa. Mindkét minőségében bízvaft szakrálisnak mondható, különleges figyelmet érdemlő helyszín. Sokak szerint a tér-terápia miatt is érdemes Tokajba járni, magam is mindig feltöltődve, életerőben megújulva térek haza az író- és ivótábori események után. És hogy régtől fogva milyen inspirációval szolgál Tokaj s legfőképpen messze földön híres bora, azt méltóképpen reprezentálja a miskolci Felsőmagyarországi Kiadónál megjelent, Sturm László által szerkesztett két remekbe szabott antológia: *Tokaj a világirodalomban* (2000); *Tokaj a magyar irodalomban* (2002).

Ha létezik a hungarikumok között nagybor, akkor az mindenképpelt a Tokaji aszú. És ha létezik a kortárs lírában a borok királyának mondott isteni nedűt méltóképpen megéneklő nagyköltész, akkor az leginkább és legelső-sorban Kiss Benedek lírája.

Az életörömtől és életszépséget pannon derúvól és Dsidára emlékeztető bájjal, sőt szakralitással megéneklő Kiss Benedek kvalitásait mutatja az is, hogy Tokaj legendás aranyáról alighanem ő írta meg minden idők legszebb költeményét. Olybá tűnik, hogy a bor géniben és a borban rejllő életszentséget korbánis is emlekeztes szépségű opusokban dicsőítő Kiss Benedek eme 2010-es keltzésű darabján alkotta emi a bormisztika, a borlegenda és bordsicsergő színtézisének legmaradandóbb érvényű, kultúrhistóriai szempontból is legteljesebb, legtekéletesebb alakzatát.

A verscímmelel emelt etalon jellegű értékeljék (tokaji aszú) a magyar géniusz legmarkánsabb, legkifejezőbb és legismertebb foglaltá. A magyar és világirodalomban könyvtárnyi előfordulással bíró Tokaji aszú nem csupán egy a borok között, hanem maga a BOR.

KÖDÖBŐCZ GÁBOR

Egy 1956-os pertrilógia margójára

Az 1956-os forradalom és szabadságharc kutatása egyáltalán nem egyszerű feladat. Lényegében a kutatóknak az eseménytörténet feltárásához a saját, illetve az oral history segítségével hívása mellett az ingoványos területnek számító megtorlásokkal összefüggő peranyagot kell tanulmányoznia. Egyes megtorlási ügyek azonban több ezer oldalra rúghatnak, nem beszélve a nyomozó hatóságok, az ügyészség és bíróság munkájának „köszönhető” torzításokról. A korabeli hatóságok nyilvánvaló politikai megfelelési kényszerből eredő teóriagyártása, a sokszor fizikailag és lelkiileg megtört vádlottak által elmondott történetek tovább nehezítik a valóság vagy legalább a hozzávetőleges igazság kiderítésén fáradozó történész munkáját. Az elsődleges forrásnak számító levéltári anyagok így a legkritikább esetben értelmezhetők a korszak alaposabb ismerete és jó adag intuíció, szakmai tehetség nélkül.

A Néphadsereg felső vezetésének a 1956-os forradalom és szabadságharc idején betöltött szerepe és tevékenysége nem nélkülözheti a pertörténetek alapos feltárását és értékelését. Ezen a területen az utóbbi időszakban több kötet is született dr. Marossy Endre tollából.

Újabb munkája gyakorlatilag folytatja az előző években már megjelent Mecséri és Pércsi illetve társaik pereire kapcsolódó ügyek – egy részleteiben ezekkel a kötetekkel összefüggő – feldolgozását. Ezúttal is értékes újabb monográfiát olvashat az, aki belelapoz a szerző Kovács István vezérkari főnök és társai elleni eljárásról szóló könyvébe. A téma tehát ismét az 1956-os megtorlások egyik perének alapos és részletes vizsgálata. A tágabb perspektíva megértéséhez a munka bevezető részeiben megismerhetjük a korszak vezérkarának szerepét és a szervezet 1945 utáni változásait. Láthatjuk, hogy 1956. október 23-án Bata István vezérezredes, honvédelmi miniszter és vezérkari főnöke Tóth Lajos vezérőrnagy sem álltak a helyzet magaslatán.

A monográfiából kiderül, hogy beosztottjaik között töltik tapasztaltabb és tehetségesebb tisztek voltak. Gyakorlatilag a többségük egyetértett a fiatalok forradalmi követeléseivel és a Nagy Imre

kormányt támogatták. Az akkor még a vezérkar hadművelési csoportfőnökségét vezető Kovács István és helyettese Szűcs Miklós ezredes sem értett egyet a szovjet csapatok beavatkozásával. A fegyveres harcok kitörésekor a vezérkar tisztjei elsősorban a nyugalmat és a rendet akarták helyreállítani. A kommunista politikai vezetés bizonytalankodása rányomta bélyegét a hadsereg katonai vezetésének munkájára is. Marossy Endre segítségével nyomon követhetjük, ahogy a vezérkarban is ellentétek keletkeztek. A káosz azonban egyesek számára létra lett, amelyen mind felfelé, mind lefelé vezethetett az út.

Kovács István vezérőrnagyot a forradalmi változások emelték a vezérkari főnökségre, ugyan mindössze három napot töltött a pozícióban, de ez pont elegendő volt, arra, hogy ne ússza meg a börtönt. Marossy Endre kötete áttekinti azt a folyamatot, amelyen át kellett mennie a forradalom alatt az egykori kommunista partizánnak Kovács Istvánnak, aki egyáltalán nem értett egyet a forró őszi napok legfontosabb követelésével: a szovjet csapatok kivonásának szándékával. Am teljesítette azt, amire a felettesei parancsot adtak. Katonaként próbált tevékenykedni. Ezért megfigyeltette a szovjet csapatok mozgását és egyszer találkozott a brit katonai attaséval is. Mindkét eset a későbbi eljárás tárgya lett.

1956. november 3-án a szovjetek letartóztatták Tökölön, ahová tárgyalni kísérte Maléter Pál honvédelmi minisztert. Beosztottja Szűcs Miklós, aki később éppen ellene tanúskodott, szintén velük volt és hasonlóan járt. Elsőre nem úgy tűnik, hogy bármilyen komolyan vehető jogi procedúrát lehetett volna kreálni az esetből. Am ez nem jelentett semmit, elegendő csak a szerző Mecsérel és Pércsivel foglalkozó kötetét is fellapoznunk, hogy megértünk egy olyan szabályt, amely az egész korszak kommunista diktatúrájának jellemzője.

A múlt kommunista megítélése sohasem az akkor történtek kontextusában emberi és erkölcsi motívációinak pontos és alapos feltárása alapján történik, hanem a jelen alapján, az ítélet időpontjának megfelelő politika aktualitásai és kívánalmi alakítják és formálják azt. 1956 után is a kommunista

mozgalom aktualitásai és nem az igazság döntött élet és halál, börtön és szabadság kérdéseiben. Ez a sajátos logika határozta meg Kovács István vezérőrnagy lehetőségeit is.

A szerző éppen ezért jó érzékkel vázolta, hogy miképpen lettek különálló perek az eredetileg Maléter Pál hadügyminiszter és társai elleni nyomozásból, azaz hogyan változott mindez Nagy Imre, Mecséri János ezredes, és Kovács nevével jelezve három eljárásá. Kovács és társai esetében a feladat annyi volt, hogy a nyomozás szolgáltatson a vallomások segítségével bizonyítékot arra, hogy a vezérkar hozzájárult a Nagy Imre kormány jobbratolódásához. Erre alkalmasnak tűnt számukra egy valójában soha meg nem valósult csak tervezett hadseregvezetői megbeszélés, amelyen nemcsak a nyugati, hanem a keletről, a Szovjetunió felől érkező támadás esetén teendőket is megtárgyalják. Ehhez hasonló és elsőre nem komoly ügyek mellé kellett felsorakoztatni a tanúkat és a vádlottak vallomásait. Persze az is sokat segített, hogy Kovács helyettese Szűcs Miklós ezredes, aki egyébként ügynök is volt, vádlottból csak tanúja lett az eseményeknek.

A kötetből az is kiderül, hogy a bíróság Kovács per-társai tevékenységét is alternatív módon értelmezte. Zólyom László ezredes, Solymosi János alezredes a Magyar Rádiónál történetben voltak érintettek, de előkerült a Köztársaság tér ügye és a szovjet csapatok Magyarországon való tartózkodásáról való vélekedésük is. És persze ott volt még a nemzetőrség és parancsnokának Király Bélának a története.

Márton András ezredes, aki a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia parancsnoka volt, meg akarta védeni az Akadémiát és bár aláírta a Kádár-kormány melletti Tiszti nyilatkozatot, nem rejtette véka alá, mit is gondol annak tartalmáról és nem ítélte el azokat, akik ezt nem tették meg.

Gyakorlatilag minden csak politikai értelmezés kérdése volt. Az igazság itt nem számított semmit.

Kovács István és társai börtönbüntetéseket kaptak, a legfőbb ügyész óvása után súlyosabb ítéletek születtek. A katonákat el kellett itélni, mert az 1956-os forradalom és szabadságharc során sokszor választaniuk kellett. Pércsi Lajos őrnagy se-

gíteni akart és szolgáltni, az életével fizetett érte, Mecséri beosztottjai érték el az egyik legnagyobb győzelmet, bár nem volt ott, de neki ezért kellett fizetnie, Kovács sok mindent máshogy látott, mint Maléter Pál, de tette, amit a katonai regula kívánt és ő is megfizette az árat.

Marossy Endre kalauzként vezeti végig az olvasót a megtorlás újabb fejezetén, teszi ezt budapesti levéltári forrásokra és az oral history-ra támaszkodva. Reméljük, még sok ilyen utazáson lesz a kalauzunk a jövőben is.

Marossy Endre: Kovács István vezérőrnagy, vezérkari főnök és társai pere 1958–1959. Magyar Napló, Budapest, 2020. 210. p.

RÁCZ JÁNOS

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelezési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.

Web: www.kozpontiszovetseg.at
<https://www.becsinaplo.eu>

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der UngarInnen in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger:

Zentralverband Ungarischer Vereine u.

Organisationen in Österreich.

A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/1/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Bodó Barna (Temesvár), Bodzsoni István (Szabadka), Csáky Pál (Pozsony), Czellar Judit (Genf), Duray Miklós (Pozsony), Gömöri György (London), Kovács István (Budapest), Kovácsné Németh Mária (Győr), Kó András (Budapest), T. Kovács Péter (Budapest), K. Lengyel Zsolt (Regensburg), Papp László (New York), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Máttyás (London), Szakály Sándor (Budapest), Varga Sándor (Pozsony), Zakar Péter (Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Fettes Kata, Kántás János, Kató Zoltán, Martos Péter, Radics Éva, Veit Zita

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán

GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

MUNKATÁRSÁK:

Ádám Ágnes (Bécs/Budapest), Bölcskey-Molnár Dávid (Bécs), Bika Julianna (USA), Birtalan Iván (Bécs/Budapest), Fehér Márta (Szabadka), Fried István (Budapest), Katona András (Szeged), Szabó Zsuzsa (Bécs), Nagymihály Zoltán (Budapest), Paládi Renáta (Ungvár), Reményi György (Grenoble), Rumpler Diána (Bécs), Szentpétery Miklós (Bécs), Varga Gabriella (Budapest), Margarete Wagner (Bécs)

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstalt A-1010 Wien, Graben 21.

IBAN: AT57201100000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 18,- Euro, Magyarországon 4500,- Ft, Nyugat-Európában 22,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,- Euronak megfelelő összeg, Szerbiában: 1000 dinár, Szlovákiában egyes számok eladási ára: 1,50 Euro.

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Andrew Rekey, 3996 Oakmore Rd.

Oakland, CA 94602-1856

E-mail, az újság számára: becsinaplo@yahoo.com

Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San

Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland,

CA 94602-1856

Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956,

Durham DH1 2GA.

Hollandiában: Deuten-Makkai Réka

E-mail: federatio_hollandia@yahoo.com

Tel.: 0031 6 144 250 84

IBAN: NL81 INGB 0002304058

Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W.

2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.

Magyarországon: Librotade Kft., H-1656, P. O. B. 126,

H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószámla: KHB

Rt. 10402166-21638181-00000000.

Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ring-

strasse 16, D-63128 Dietzenbach

Svájcban: Ria Meszlényi, Laufenstrasse 41, CH-4053

Basel, e-mail: ria.meszlényi@gmail.com, Tel.: 061 331

11 38, Mobil: 076 468 05 20 – PostFinance,

Mária Balla Meszlényi, Konto-Nr.: 15-508825-5, IBAN:

CH89 0900 0000 1550 8825 5, BIC: POFICHBEXXX

Svédországban: Szöllösi Antal, S-127 24 Skärholmen,

Box 176. PlusGiro Nr.: 756987-4.

Szerbiában: Fehér Márta, 24000 Szabadka, Jókai Mór 119.

Bankszámla: RS35285223604000354839

e-mail: fhrmarta@gmail.com

Szlovákiában: Benyák Mária

E-mail: mariaabenyak@gmail.com

Bankszámla: SK670900000000170127485

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkekért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét.

Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: Monocopy Nyomda

H-9200 Mosonmagyaróvár, Juhar u. 16.

A magyarság megtartó ereje V.

Ötödik alkalommal rendezte meg a MTA VEAB Neveléstudományi Szakbizottsága és a Százak Tanácsa 2021. szeptember 17-18-án a „Nemzeti identitás – magyar iskolarendszer a Kárpát – medencében” c. konferenciát Farádton. *Szijártó István*, a Százak Tanácsa elnöke megnyitotta a beszédében hangsúlyozta: „Farád a Százak Tanácsa számára évtizede baráti otthon. Köszönjük együttléteink lelkünket gazdagító élményét Dr. Németh Ferenc házigazdánk és dr. Kovács-Németh Mária, aki izgalmas beszélgetéseinket programokká szervezte, s nemzetépítő kötetekké vázsolta. Tudjuk, hogy a lélek nagysága nem a felfelé kapaszkodásban és karrierépítésben, vagyongyarapításban mutatkozik meg, hanem abban, hogy jól és helyesen tudja-e eljátszani az Ember szerepét. Széchenyi Istvánnal szólva: ami erkölcsileg rossz, az politikailag is rossz.” *Jerzy Snopek*, a Lengyel Köztársaság magyarországi nagykövete a „Történelem és igazság” címmel tartott nagyívű előadást. Kiemelte „a történelmi emlékezetre utaló narrációknak nem szabad szöveg ellentétben állniuk a

történelmi ismeretekkel. *Kovács-Németh Mária*, a VEAB Nevelést. Szb. titkára előadásában arra hívta fel a figyelmet, hogy tudomány eredményei nem egyenlőek a virtuális technika eredményeivel. Széchenyi István, Eötvös József öröksége nem a „mindentudásról” szól, hanem a megszerzett tudás birtokában az ifjúság felelősségteljes neveléséről, a magyar haza, benne a magyar nép iránti elkötelezettségről, az Isten adta tehetség és pozíció kötelességtudattal való betöltéséről. *Garaczi Imre*, a VEAB alelnöke bemutatta magyarságkutatásai két évtizedének eredményeit, s bízik abban, hogy a kötetek tanulmányai hozzájárulnak az „új életminőség paradigmáinak feltérképezéséhez” és növekszik az „új életminőség-stratégiák pozitív esélye.” *Lévai Attila*, a SJE RTK dékánhelyettese a szlovákiai magyar református iskolarendszer helyzetét értékelte a rendszerváltozástól napjainkig. *Szőcs Judit* vallomása: „az anyanyelv számunkra – Kolozsváron – a fennmaradás függvénye”. *Albert Sándor*, a Selye János Egyetem alapító rektora a felvidéki magyar iskolahálózat problémáit

és megoldási lehetőségeit elemezte 1990-2020 között. *Gizińska Csilla*, a Varsói Egyetem Magyar Tanszékének vezetője a „Hagyományok és változások a lengyel iskolarendszerben az elmúlt 70 év távlatából” című munkáját ismertette. *Deák Ernő* a „Bécsi Napló az európai szellemű magyarságról” előadásában megfogalmazta a Bécsi Napló célját és szerepét. Ez utóbbi: az időtálló értékek őrzése, sokoldalúság, történelmi, szellemi, a kulturális valóság közvetítése. *Németh Ferenc*: „A magyarságtudat kialakításának lehetőségei” között fontos feladat a hála és kötődés jellemvonások kialakítása. Hangsúlyozta az iskola szerepének jelentőségét a nemzet tudat, a „hova tartozás” felismertetésében. *Unti Mária* a 25 éves a Magyarságkutatási Bizottság 13 kötetének jelentőségéről szól, melyek tanúsítják a Kárpát-medencében végzett kutatásainkat. *Foltán László*, *Gyimesi János* hozzászólásaikban elkötelezett szakmai tevékenységükből a nemzeti identitás jelentőségét és szép példáit mutatták be.

KOVÁCS-NÉMETH MÁRIA

Új, angol nyelvű irodalmi magazin

(MTA, HTMT, 2021. november 18.) **The Continental Literary Magazine** néven angol nyelvű irodalmi magazint indított a **Petőfi Kulturális Ügynökség**. A negyedévente jelentkező lap elsődleges célja, hogy segítse a magyar és a közép-európai irodalom piacra jutását az Egyesült Államokban.

A *Literary Magazine* a térség legjobb szerzői mellett világhírű, angol nyelven publikáló szépirodalmi, irodalmi „hűzónevek” írásainak is helyet ad. A nem angol nyelvű írások fordításait minden esetben anyanyelvi fordító végzi szoros együttműködésben a szerzővel, hogy a szövegek megfeleljenek az angolszász irodalmi piaci elvárásoknak. A lap kinti megjelenéséhez hatalmas segítséget nyújtott a *The New Yorker* magazin alelnöke, Jonathan Marder.

„A most megjelent első lapszám kiadását a Petőfi Kulturális Ügynökség támogatta, de hosszú távon azt tervezzük, hogy felvesszük a kapcsolatot a szlovákiai, csehországi és lengyelországi partnerintézményekkel és közös

finanszírozási projektet alakítanak ki.

A lap főszerkesztője Jászberényi Sándor, szerkesztője Thomas Cooper; a kiadványban a közép-európai szerzők együtt szerepelhetnek világhírű amerikai kollégáikkal. Olvasható benne Roxane Gay világhírű amerikai bestseller szerző, Judith Newman író-újságíró vagy Lance Henson csején indián költő írása is.

A *The Continental Literary Magazine* 5500 példányban készül, amerikai bemutatója január 20-án lesz a New York-i Chelsea Hotel-

ben. Az Egyesült Államokban 2500 példány kerül kereskedelmi forgalomba, negyvenegy tagállam 239 Barnes and Noble üzletében fogják árusítani. Háromezer példányt részben a közép-európai régióban fognak árusítani, de a magazin nyomtatott és/vagy online formában bárki számára elérhető és előfizethető a www.continentalmagazine.com weboldalon.

A *The Continental Literary Magazine* Budapesten a PIM múzeumi boltjában, valamint az angol nyelvű könyvesboltban kapható.

Készült
a Magyar Kormány
támogatásával

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

Gefördert aus den Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes